

EPRI

princip metode i primene u biofizičkoj hemiji

Miloš Mojović

Elektron Paramagnethna Rezonancija

OSNOVNI PRINCIPI I NEKE PRIMENE

EPR je rezonantna apsorpcija mikrotalasnog zračenja od strane nesparenog elektrona u prisustvu magnetnog polja

Terminologija

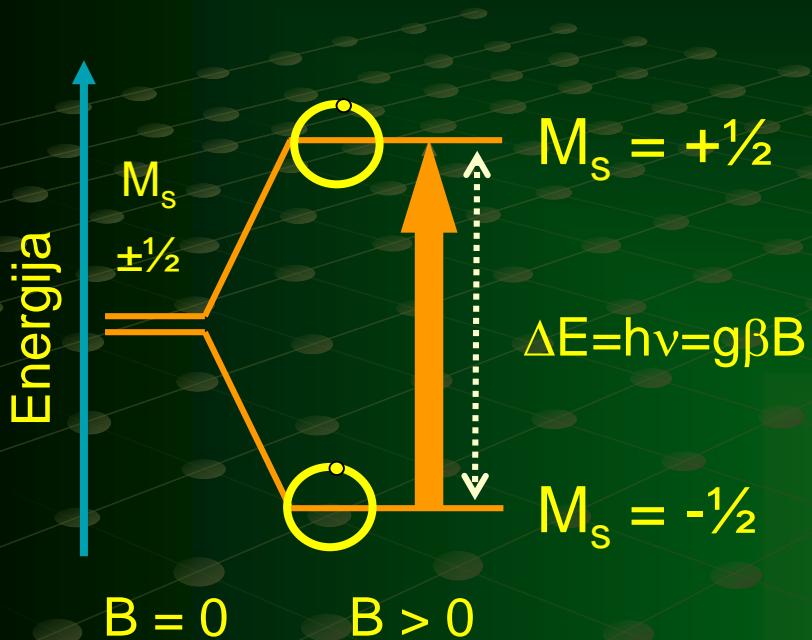
Electron Paramagnetic Resonance (EPR)

Electron Spin Resonance (ESR)

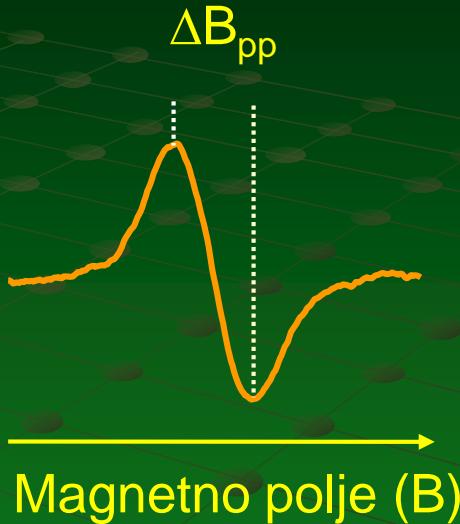
Electron Magnetic Resonance (EMR)

EPR = ESR = EMR

EPR – opšti princip

h Plankova konstanta 6.626196×10^{-34} Js
ν frekvencija (GHz)
g g-faktor (približno 2.0)
β Borov magneton (9.2741×10^{-24} J/T)
B magnetno polje (Gauss ili T)

$$\hbar\nu = g\beta B$$
$$\nu = (g\beta/h)B = 2.8024 \times B \text{ MHz}$$

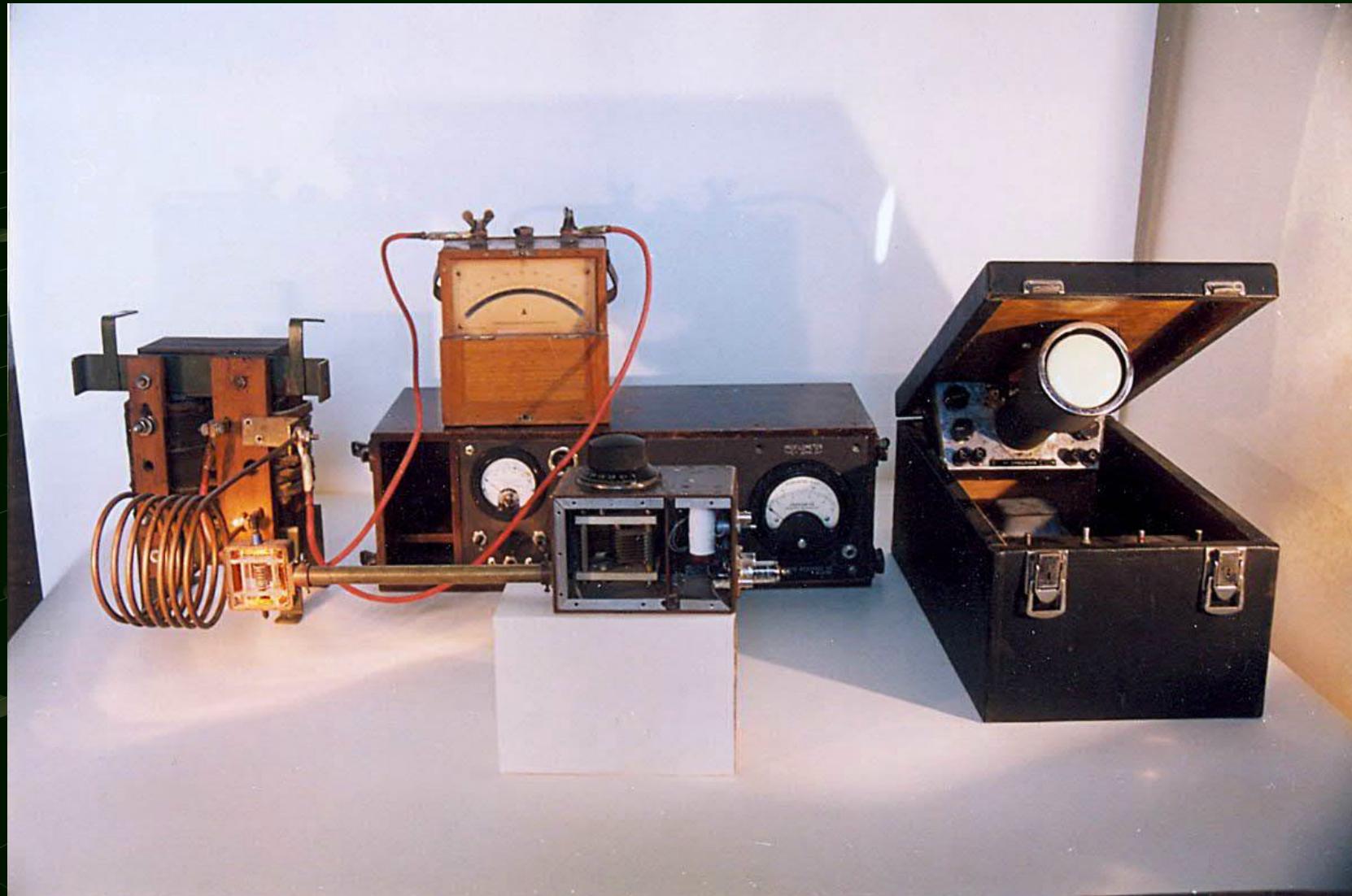
za $B = 3480$ G $\nu = 9.75$ GHz (X-band)
za $B = 420$ G $\nu = 1.2$ GHz (L-band)
za $B = 110$ G $\nu = 300$ MHz (Radiofrekvencija)

Kako se može dobiti EPR signal?

- Drži se konstantna mikrotalasna frekvencija a kontinualno se menja magnetno polje (starije CW mašine)
- Na konstantnom magnetnom polju primeni se puls elektromagnetsnih talasa (novije mašine)
– analogno FT NMR

Razvoj pulsnih EPR spektrometara je dugo bio ograničen nepostojanjem elektronike koja radi u nanosekundnim režimima i koja može da registruje FID koji potiče od relaksacija elektrona (mikrosekunde ili manje).

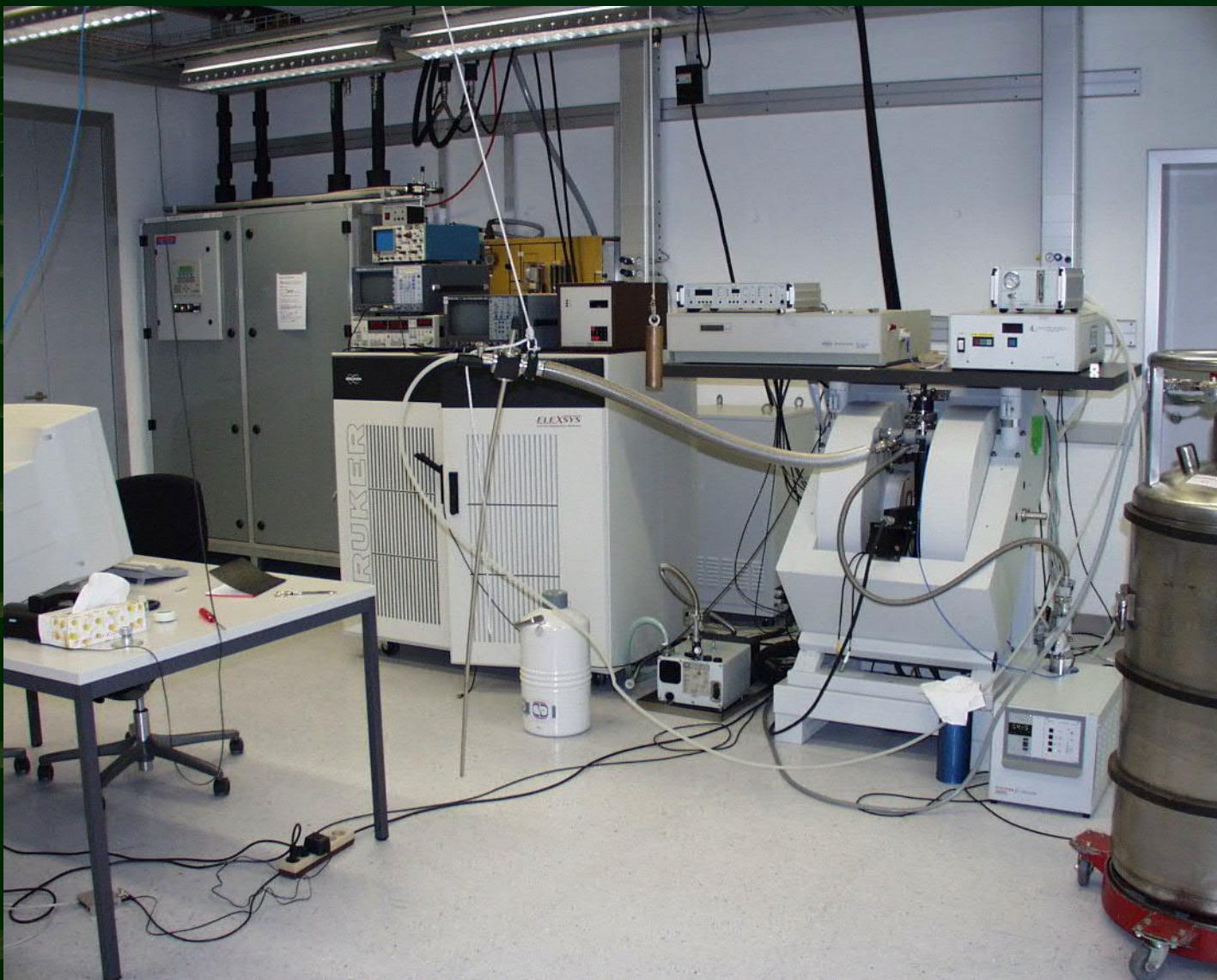
First EPR machine of E. Zavoisky: 10 MHz (still working)

Bruker Elexsys 580/680 (2006): X and W -bands

Klasični EPR instrument

Da li možemo koristiti EPR u biološkim sistemima

"in vivo" ili "ex vivo" ?

Microwave Band	Frequency (GHz)	B_{res} (G)
L	1.1	390
S	4.0	1430
X	9.75	3480
Q	34.0	12100
W	94.0	33500

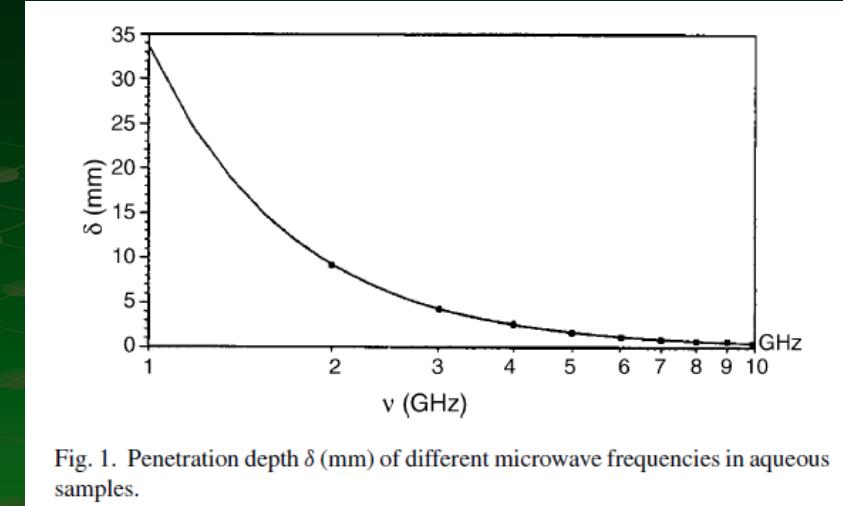

Fig. 1. Penetration depth δ (mm) of different microwave frequencies in aqueous samples.

Penetration depth δ of microwaves of different frequencies and the minimum number of detectable spins

Frequency ν_0 (GHz)	Penetration depth δ (mm)	Number of spins N_{min} /concentration
9.5 (X-band)	0.5	$10^{12} = 10^{-9} M$
3.0 (S-band)	5.0	$10^{11} - 10^{13} = 10^{-6} - 10^{-8} M$
1.0 (L-band)	10.0	$10^{12} - 10^{14} = 10^{-7} - 10^{-5} M$

Da, ali smanjenje frekvencije smanjuje vrednost B_0 a time i osetljivost EPR

$$hv = g\beta B_0$$

EM zračenje slab zbog dielektričnih gubitaka (B prolazi ali ne E jer mi nismo čista voda)

Snimanja u L-oblasti:

- 1) Mogu se raditi i EPR spektroskopska i EPR imidžing (1D, 2D, 3D) merenja.
- 2) Životinja se može termostatirati (tokom anestezije) i imamo joj pristup tokom merenja.
- 3) Površinska zavojnica ima prodornost 1-2cm u tkivo.
- 4) EPR imidžing snimanja traju minimalno 20min i za to vreme objekat mora da miruje (toleriše se disanje i manja pomeranja tokom trajanja anestezije).

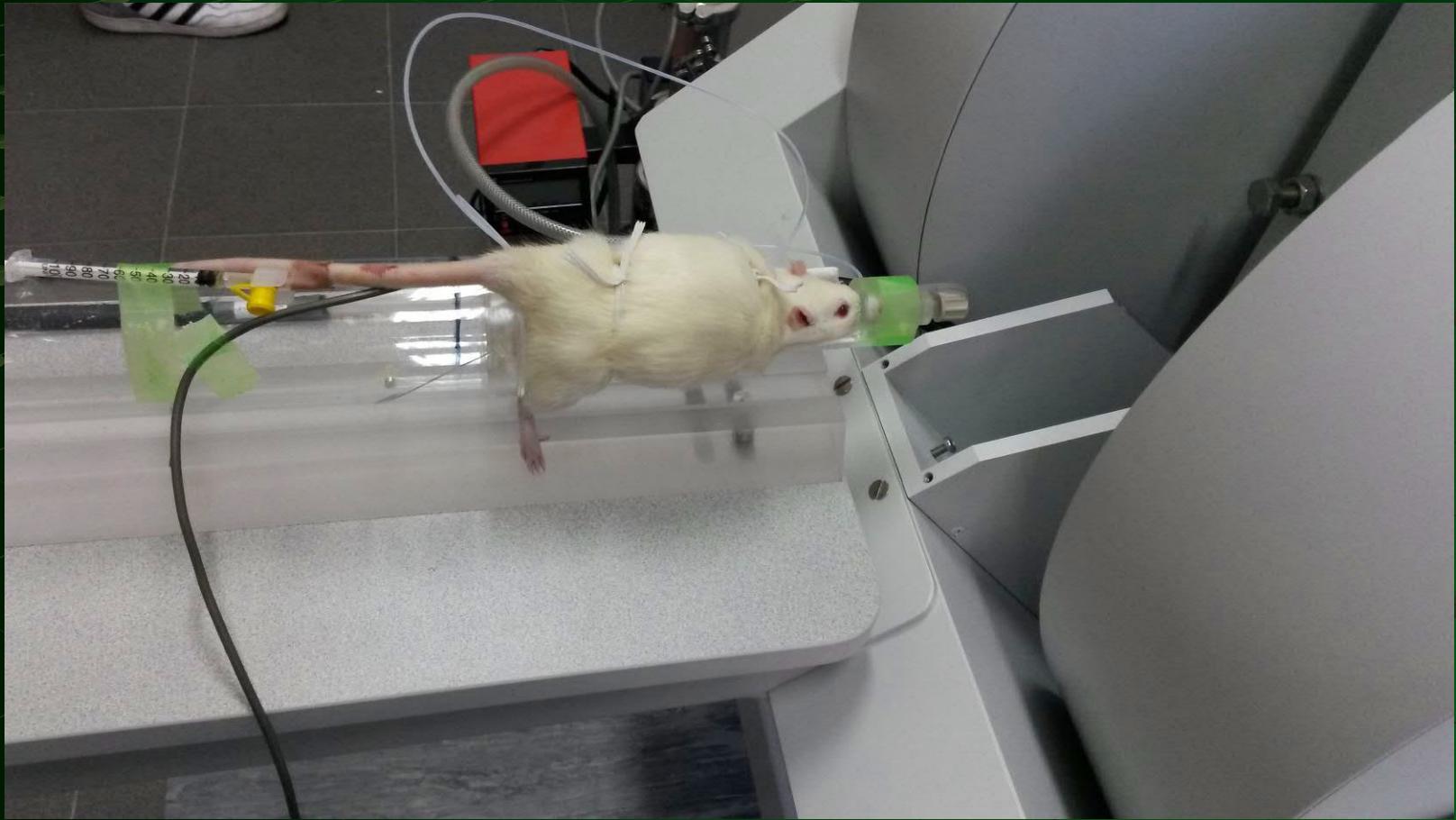
Snimanje miša

Snimanje miša

Snimanje pacova

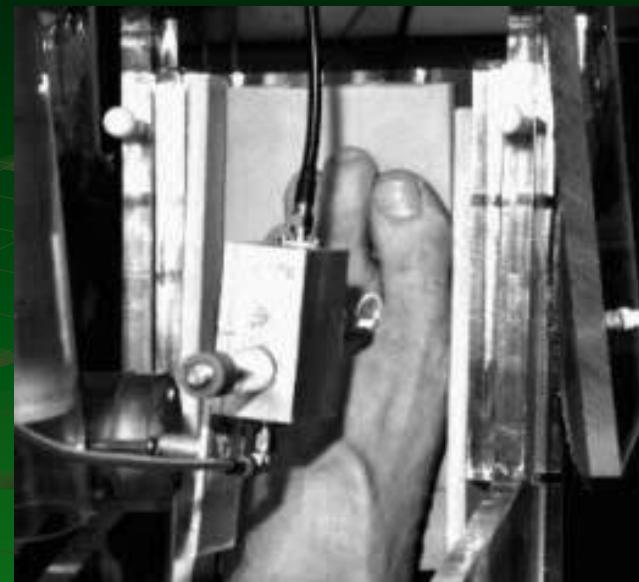

Snimanje pacova

Postoji i EPR za ljudе ...

A platform to position and stabilize the foot for measurements of pO₂ in the foot.

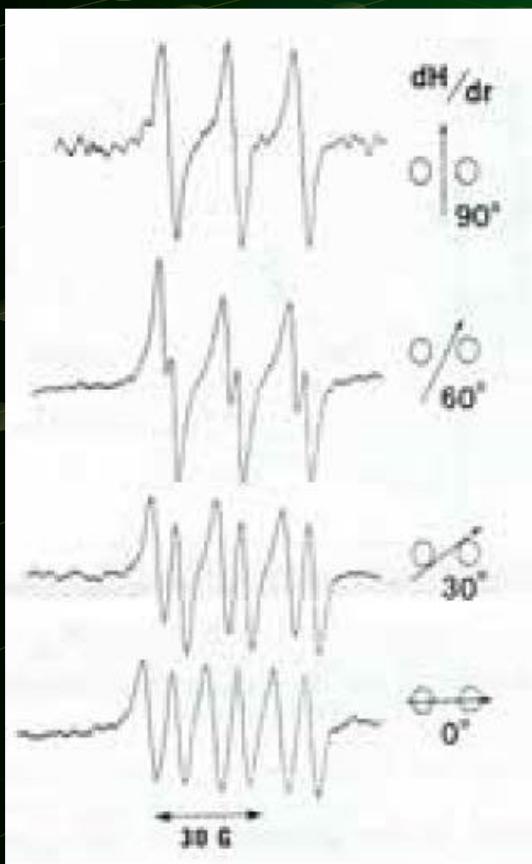
NMR IN BIOMEDICINE NMR Biomed.
2004;17:335–351

The subject can lie on the bed that slides into the gap between the sides of the magnet. The volunteer has a tooth dosimeter resonator placed in the mouth

EPRI

(Electron Paramagnetic Resonance Imaging)

- Dobijanje slika pomoću EPR-a (Spectral-spatial CW-EPRI):

Zavisnost oblika EPR signala iz 2 rastvora nitroksida od smera gradijanta magnetnog polja B .

Kako saznati prostorni položaj pramagnetičnih vrsta?

Princip je menjati orijentaciju **gradijenta** magnetnog polja u odnosu na uzorak i zatim uraditi rekonstrukciju slike.

Kako napraviti sliku u više od 1 dimenzije?

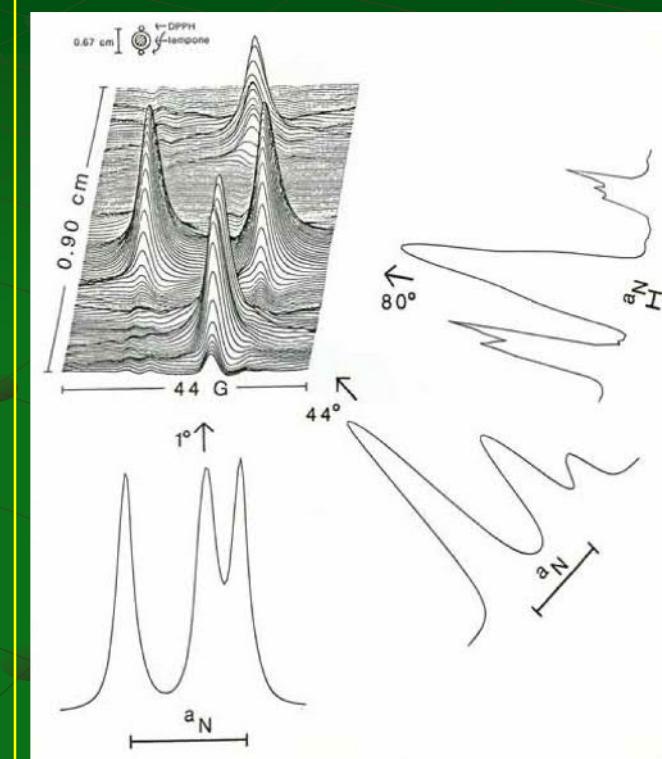
Praviti gradijente B duž svih osa (X,Y,Z).

Problemi?

Uzorci često nemaju samo 1 pik (kao H u NMR-u) a i širina signala utiče na preklapanje pikova.

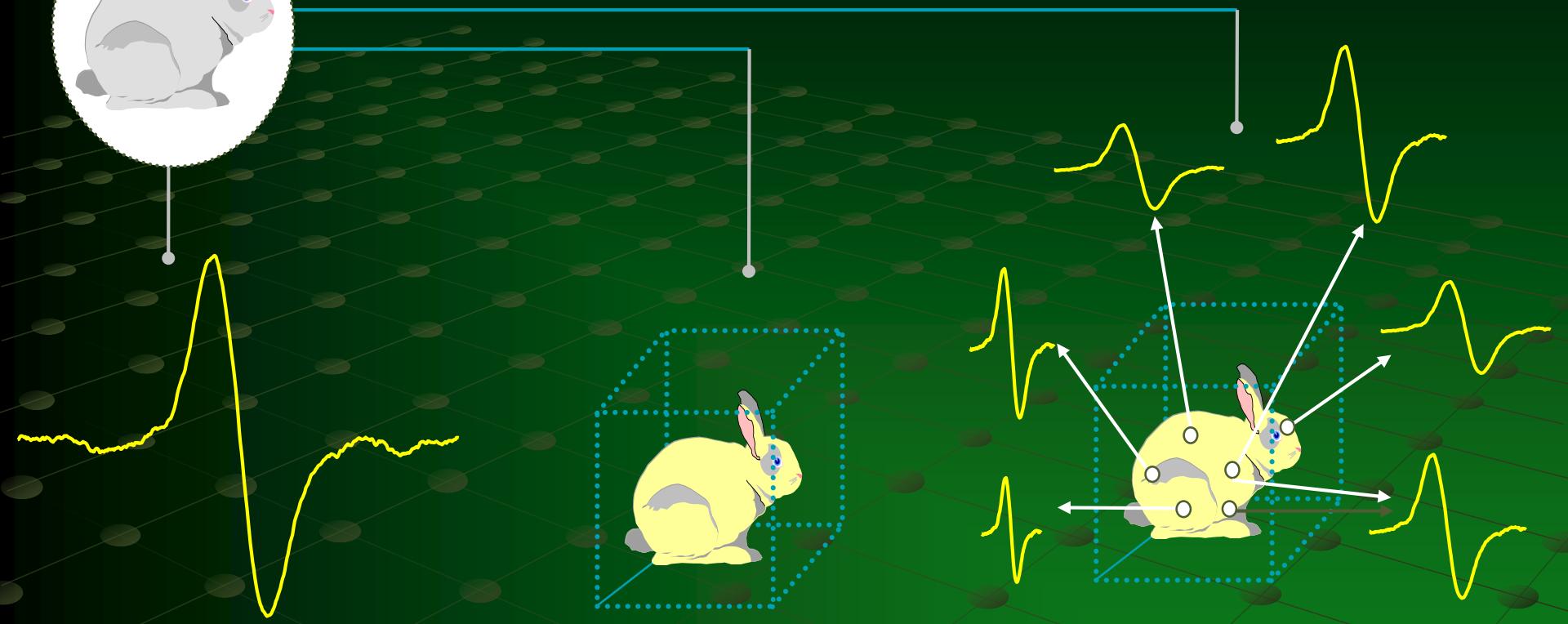
Sta je dobro?

Može se praviti image bilo čega što utiče na EPR spektar (ne samo 3D image već + nova dimenzija kao osobina sistema).

Spectral-spatial X-band CW-EPR image

EPRI se može koristiti za merenje distribucije paramagnetnih vrsta u tkivu

EPR spektroskopija

Nema prostorne raspodele

0 + 1 dim.

EPR prostorni imidžing

Postoji prostorna raspodela
Spinske gustine

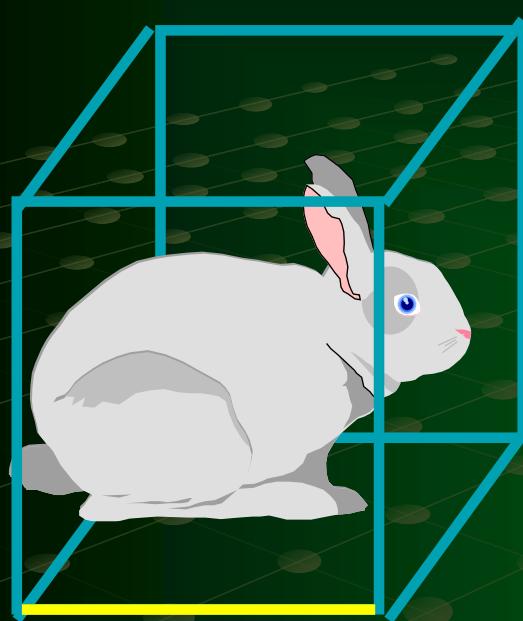
3 + 0 dim.

Spektranlo-prostorni imidžing

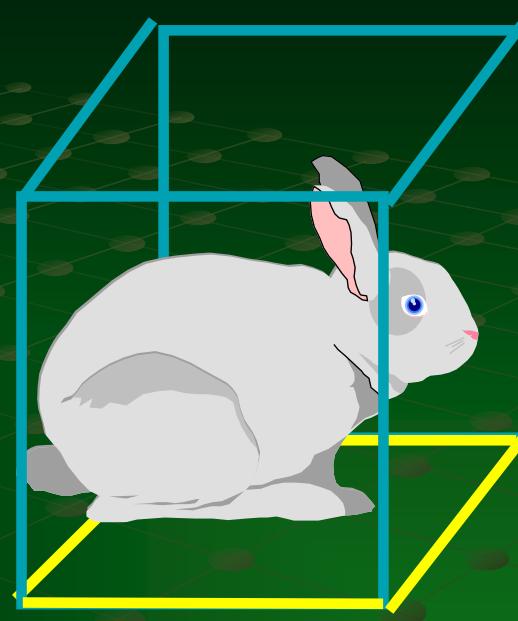
Prostorna raspodela +
Izgled spektra

3 + 1 dimensional

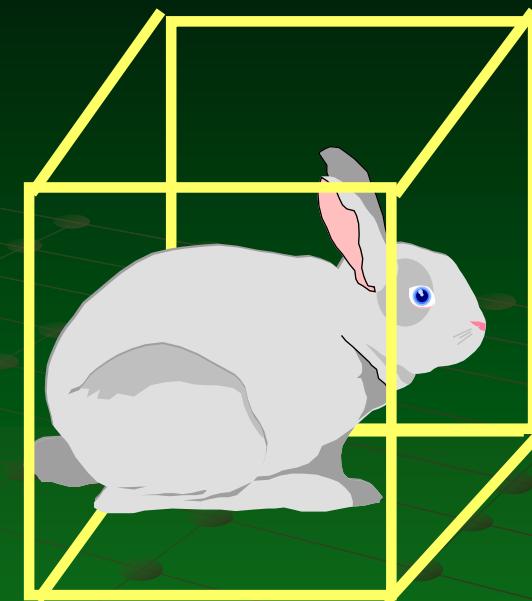
Tipovi prostornog imidžinga

1D PROSTORNI

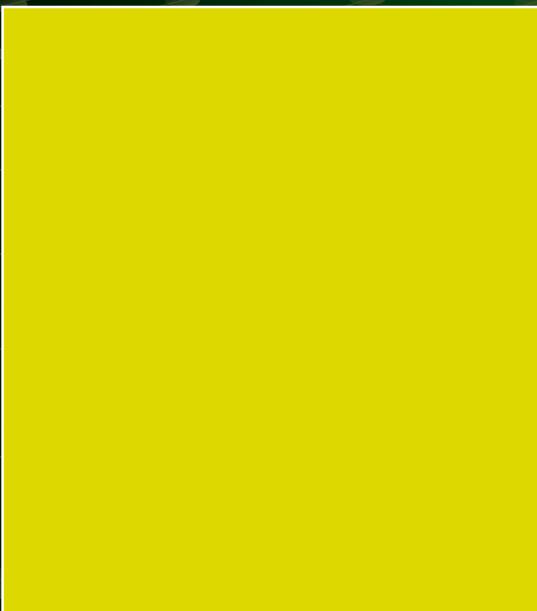
2D PROSTORNI

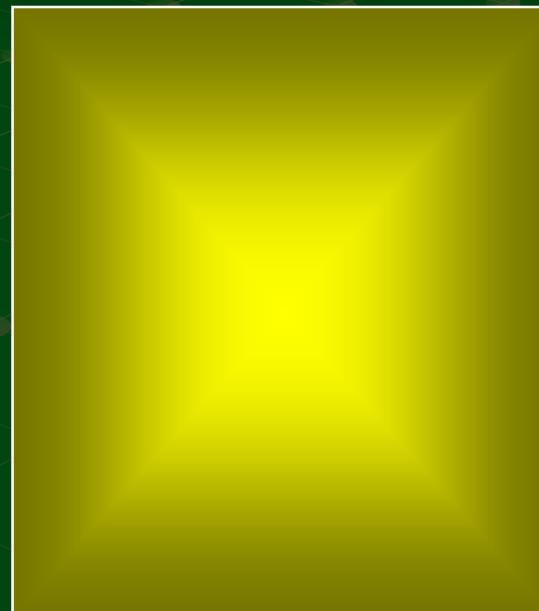
3D PROSTORNI

Gradijent magnetnog polja

Homogeno
(Spektroskopija)

Ne-homogeno
(Neupotrebljivo)

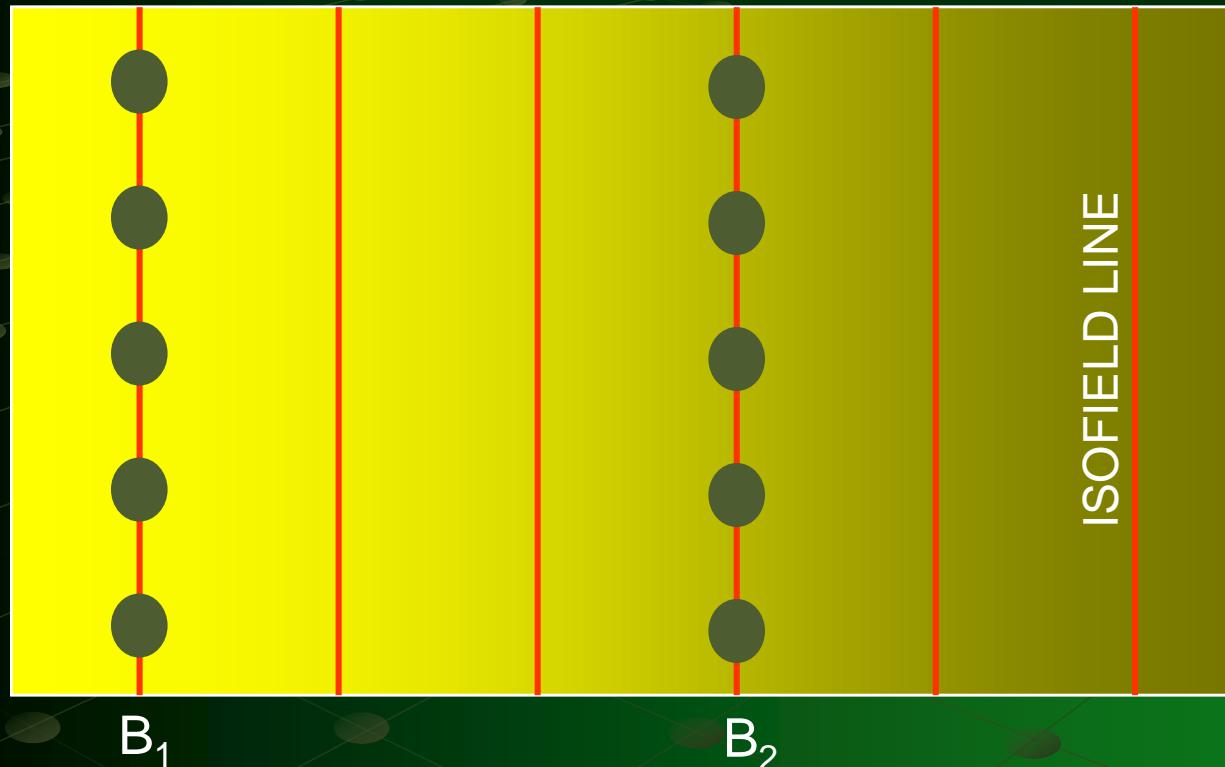

Gradijent
(Imidžng)

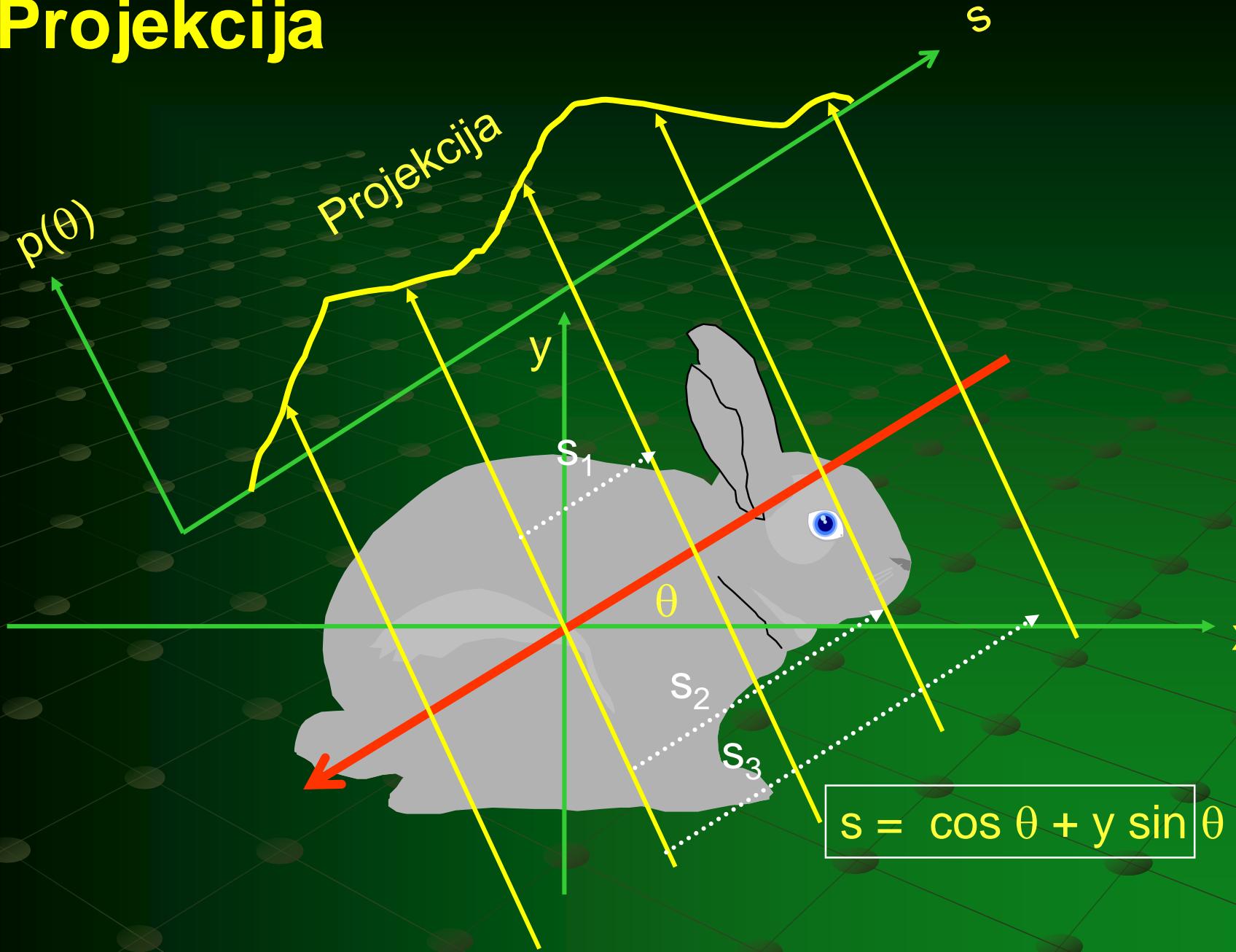
<---- Magnetno polje

Gradijent magnetnog polja

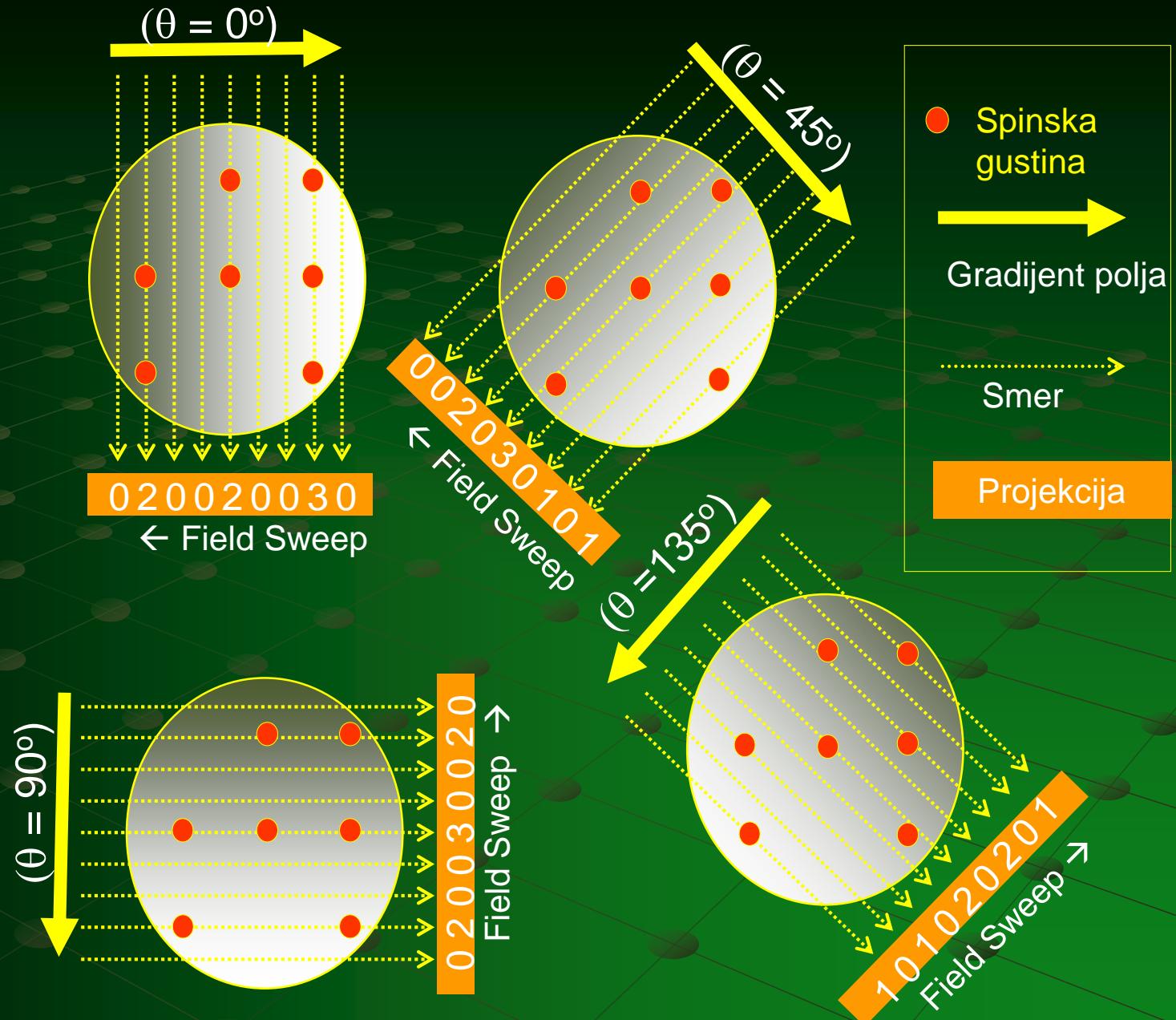

$$B_1 > B_2$$

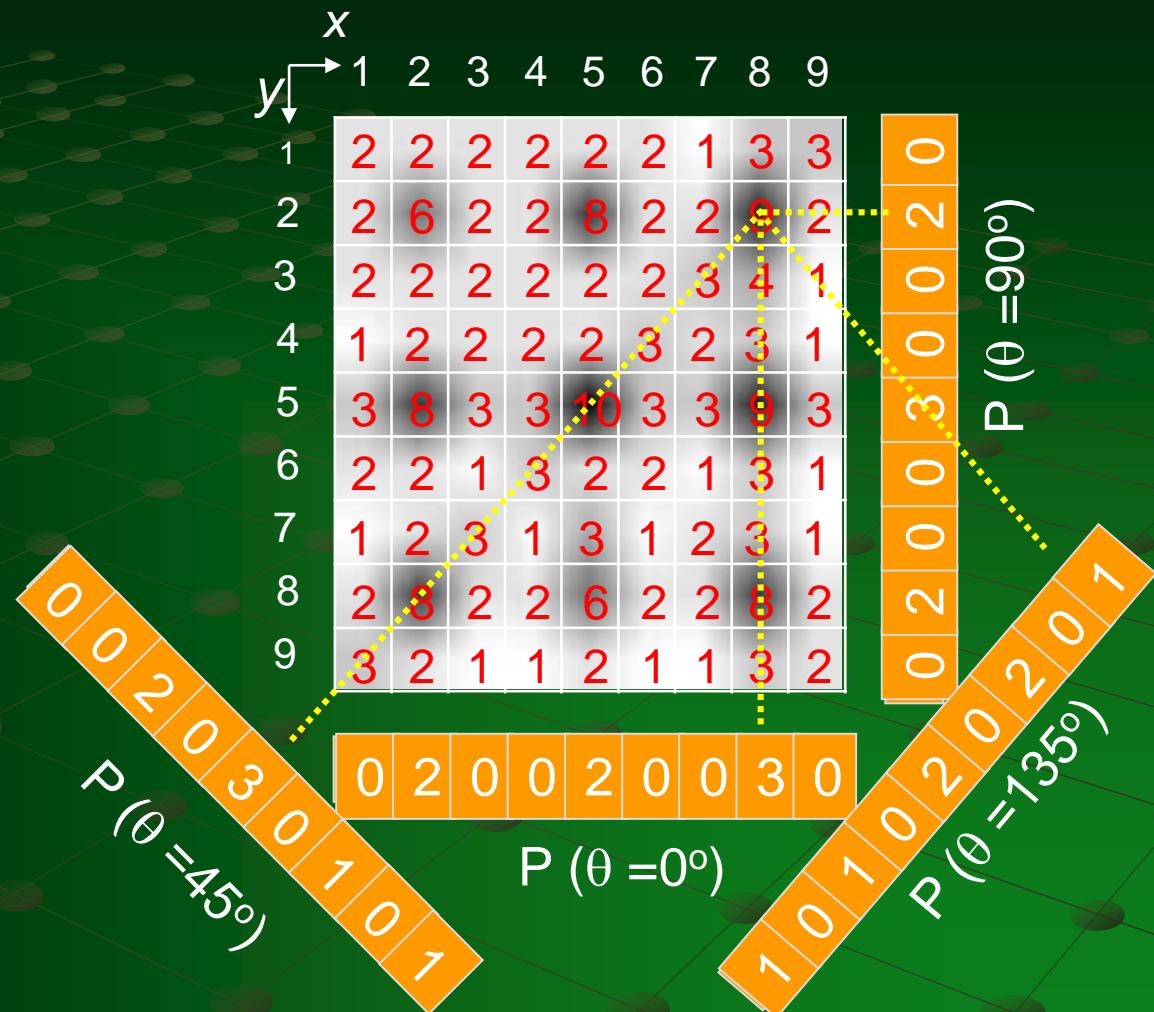
Projekcija

Akvizicija spektra

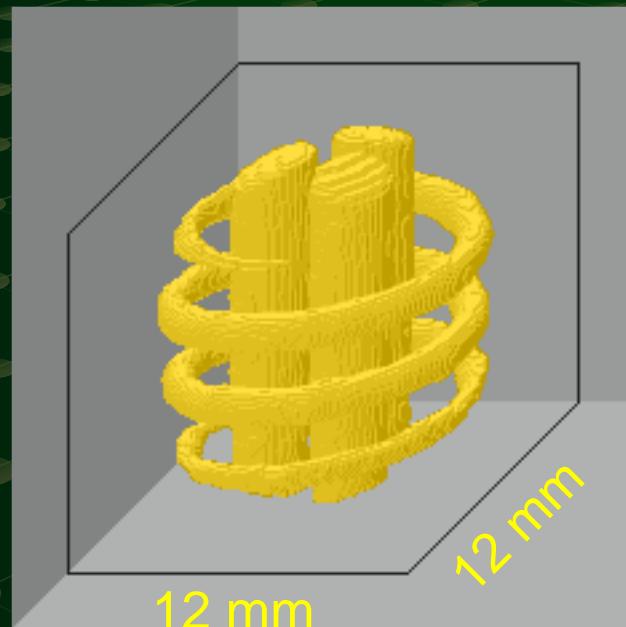

Rekonstrukcija slike (backprojection)

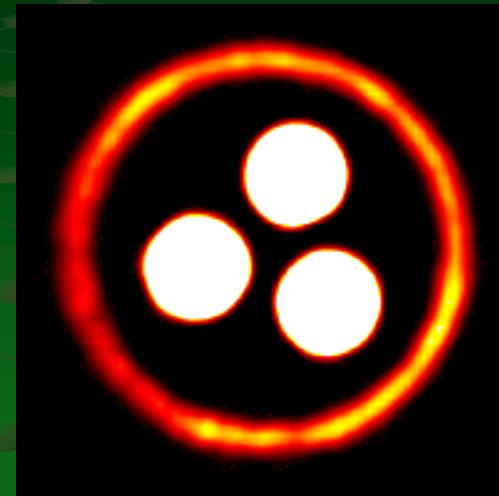
3D IMIDŽING - SPIRALNI FANTOM

Tri cevcice (i.d.: 3 mm) and a i crevce (id: 1.1 mm) koje ide oko njih.
Cevcice se pune 0.5 mM rastvorom TAM (triarylmethyl radical)

0 256

3D kompozitna slika

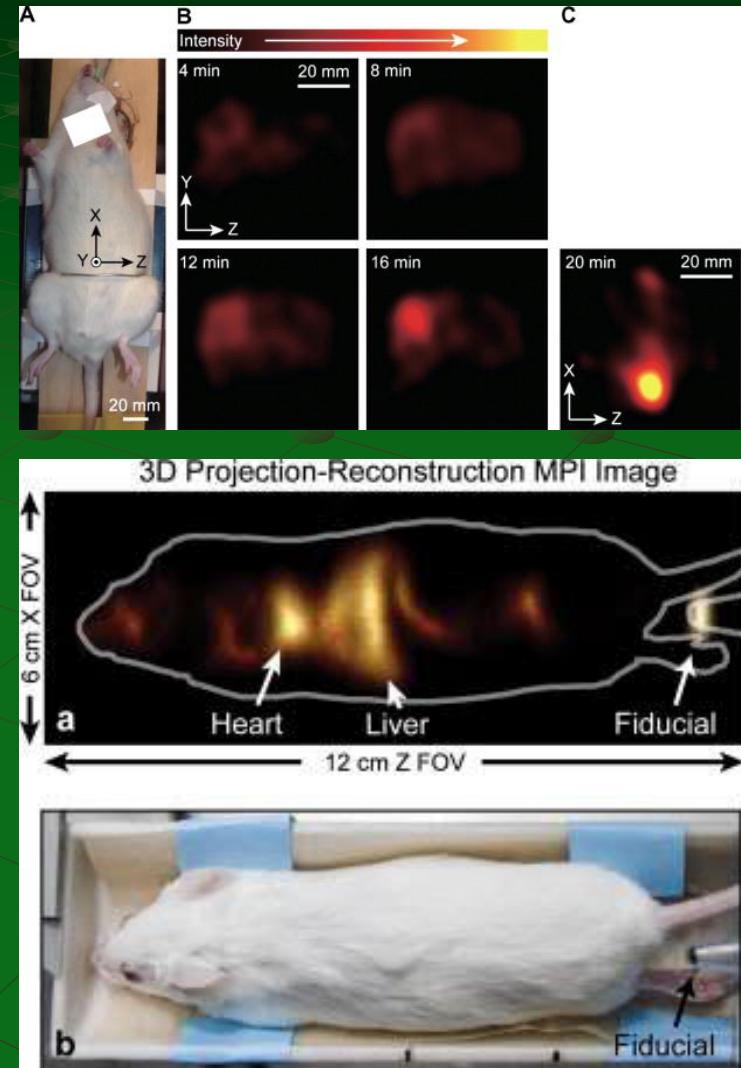
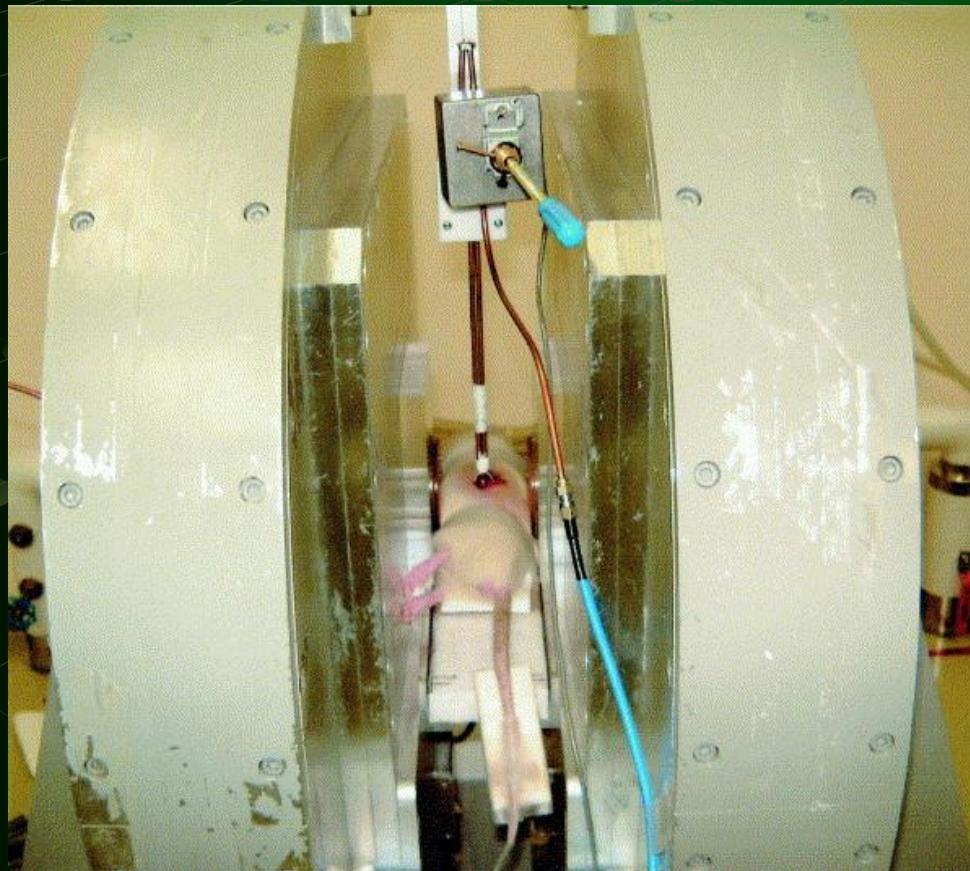
0 256

2D projekcija slike

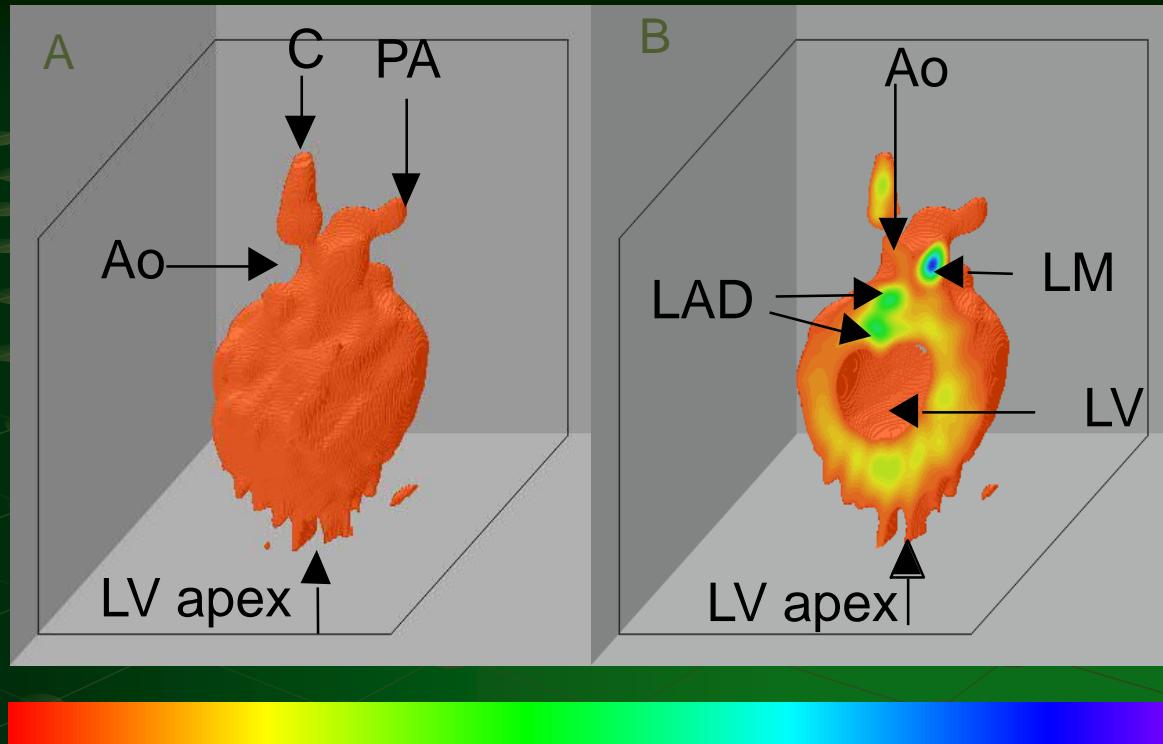
Proj., 1024; gradient, 10 G/cm; acq. time, 51.6 min; resolution, 100 mm.

Imidžing korišćenjem EPR-a - metode

- Direktna detekcija kontrastnog agensa pomoću EPR-a
- Korišćenje gradijenata magnetnog polja i generisanje (kolekcija) slike
- Imidžing distribucije spinske probe
- pO_2 mape dobijaju se preko T_2^*W imidžinga

3D slika – srce pacova perfundovano probom

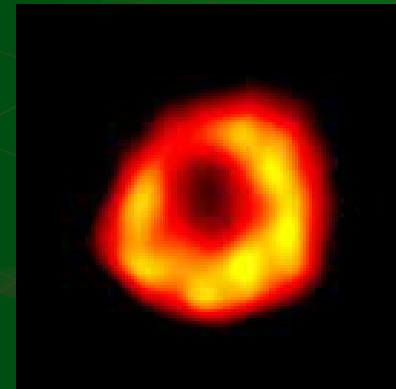
3D EPR slika ishemičkog srca pacova u koji je ubaćena infuzija sa glukozom i suspenzijom grafita (oksimetrija sproba). **A:** 3D slika **B:** 2D presek koji pokazuje strukturu srca; Ao, koren aorte; PA, plućna arterija; LM, leva glavna koronarna arterija; LAD, arterija; LV, leva ventrikularna šupljina.

Imidžing sike srca pacova

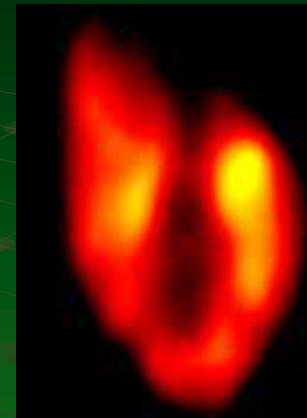
Transverzalni
presek

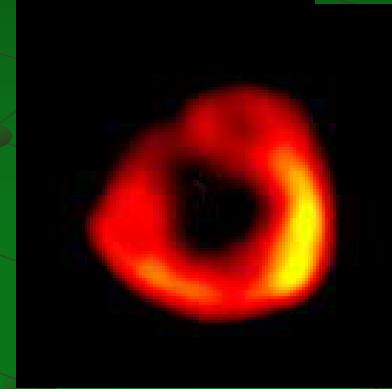
Longitudinalni
presek

Sistola

Dijastola

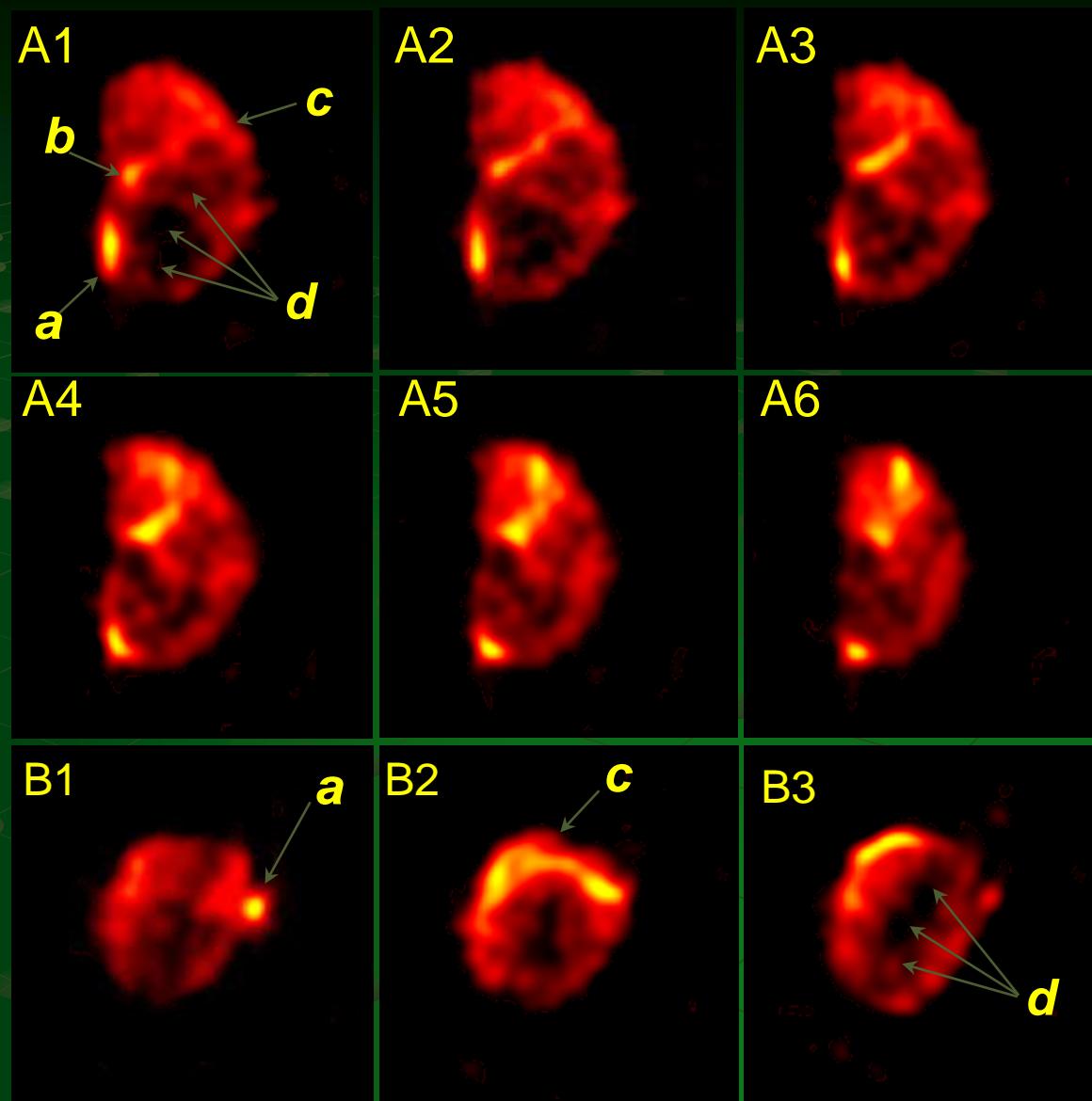

Imidžing jetre pacova perfundovane sa TAM

Reprezentativni preseci
($24 \times 24 \text{ mm}^2$, debljine,
 0.19 mm) dobijenih iz 3D
prostornog imidža.

A1-A6: Vertikalni preseci
B1-B3: Transverzalni
preseci

Proj, 1024;
grad, 25.0 G/cm;
acq. time, 76.8 min;
rezolucija, 200 um

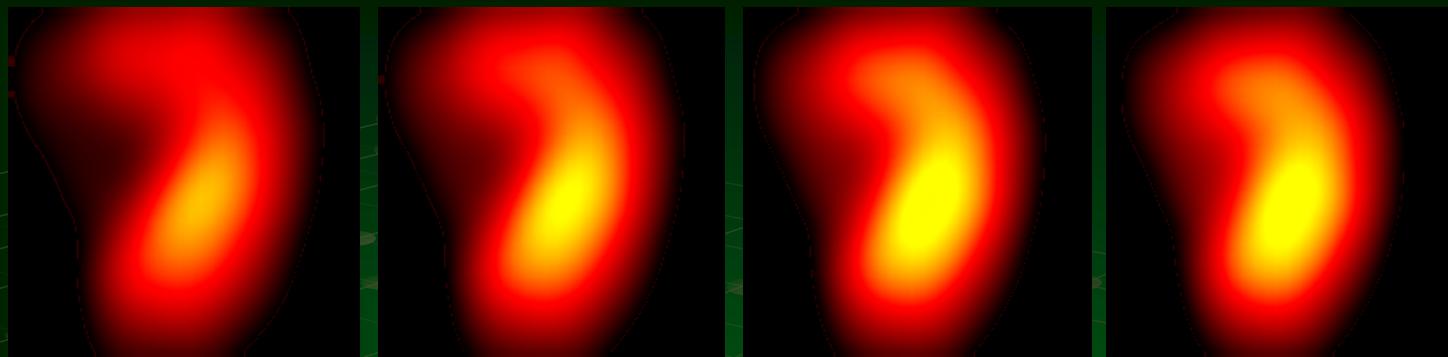

Intezitet →

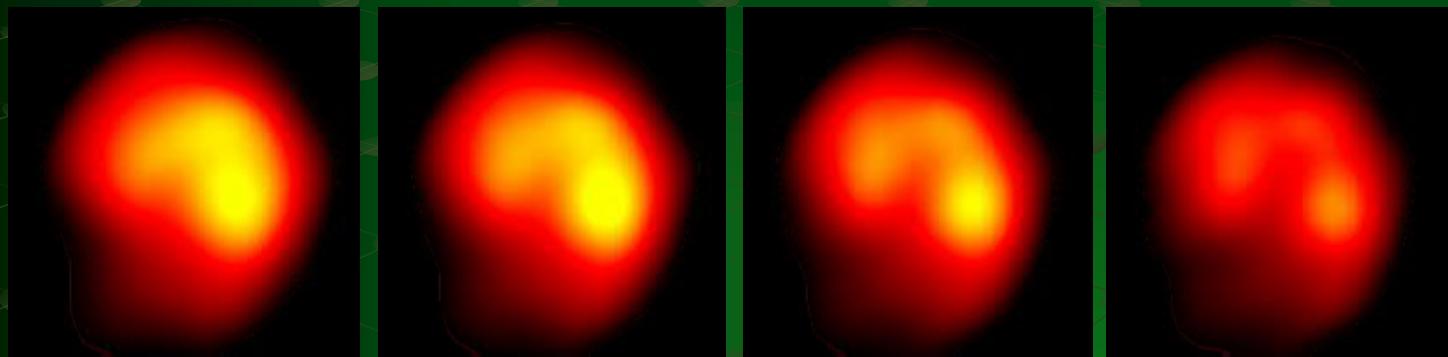
3D imidžing distribucije nitroksida u tumorima

PRESECI (0.3 MM) IZ 3D SLIKE TUMORA (3-CP; 100 mg/kg)

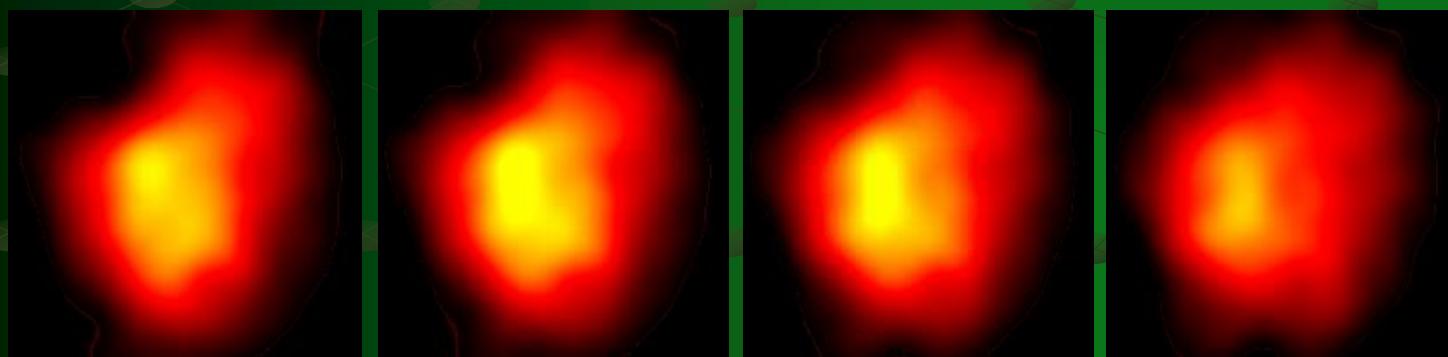
NORMAL

RIF-1

SCCVII

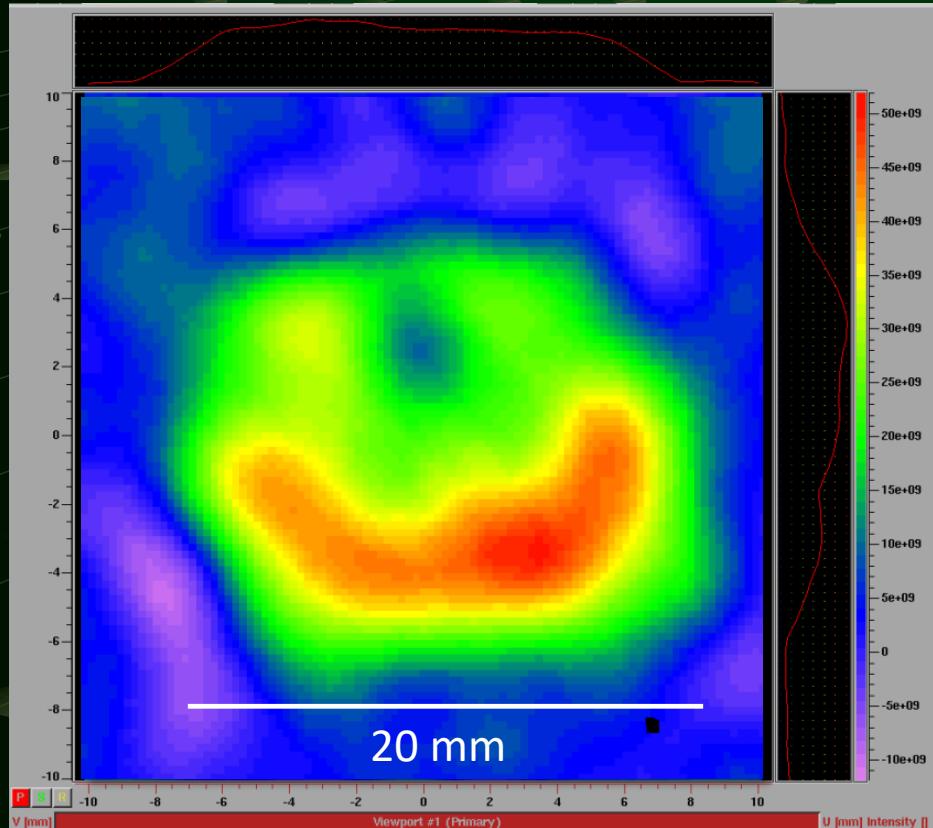

Intenzitet -->

C3H mice; gradient 20 G/cm; 144
projections; 10x10 mm²

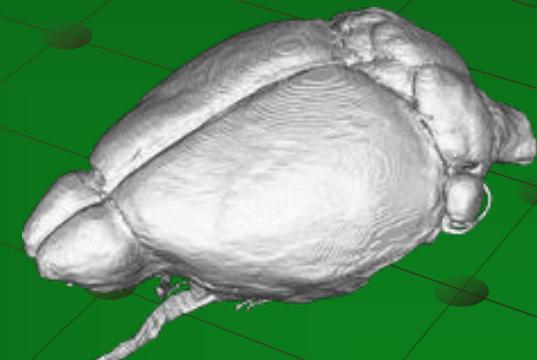
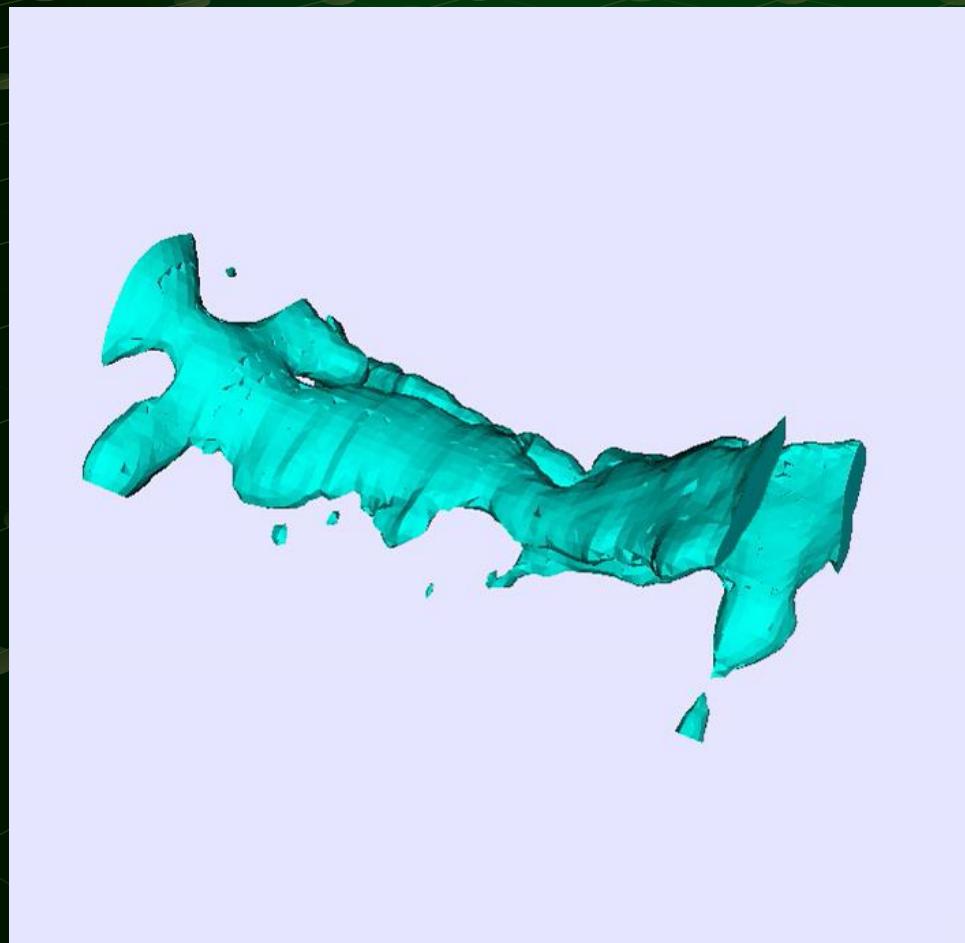
Kuppusamy, P., et al. Cancer Research, 58, 1562-1568 (1998).

2D EPR imidžing vratne regije miša

- 2D slika preseka vratne regije miša 22 min nakon što mu je intraperitonealno dat nitroksid.
- Spinske probe koje koristimo potpuno su bezopasne za životinje.

3D imidžing distribucije spinske probe u mozgu miša

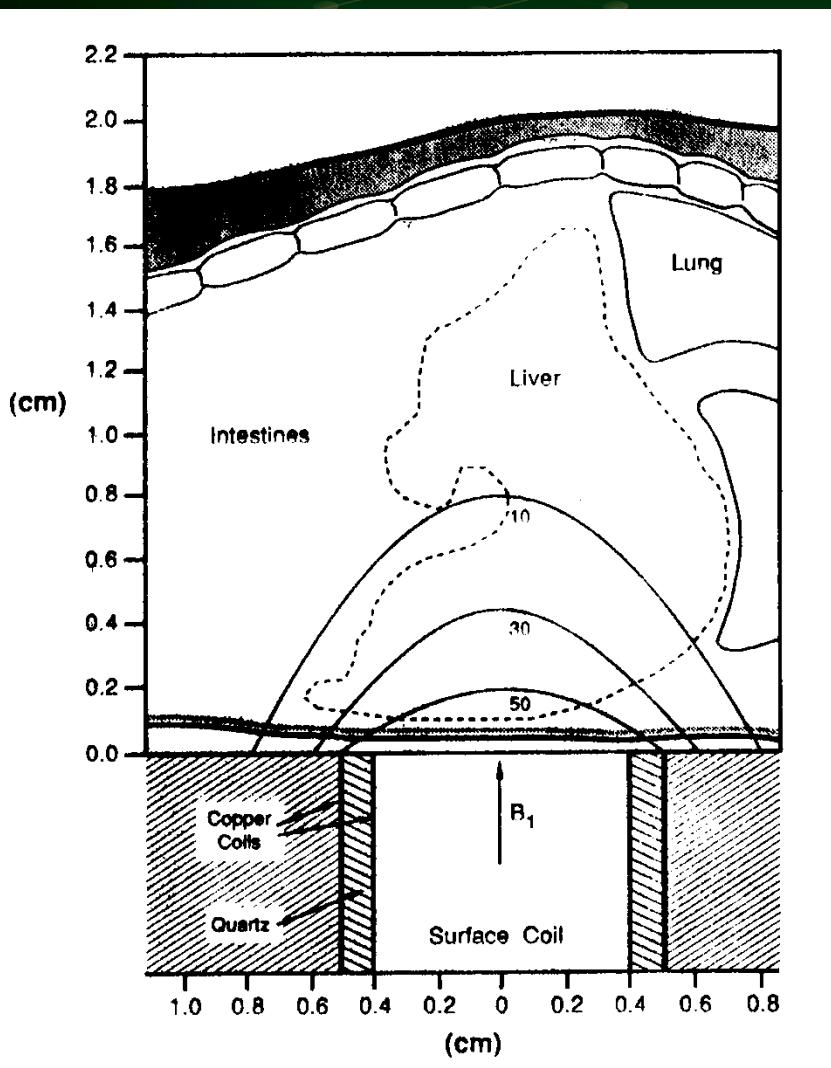

MRI v.s. EPRI

- Postoje bitne razlike u osobinama jezgara i elektrona (žiromagnetski odnosi, hiperfine konstante cepanja, relaksaciona vremena).
- Zbog toga se **MRI** uvek izvodi u **pulsnom režimu** (RF-puls + frekventni, fazni i "slice" gradijenti magnetnog polja, uz razne sekvence tipa spin-echo.., 2D FT i rekonstrukcije slike iz voksa).
- EPRI** se često izvodi u **CW režimu** uz rotirajuće magnetne gradijente.
- MRI ima do 10^6 puta veću koncentraciju spinova u sistemu, kao i do 10^6 duže relaksaciono vreme za te iste spinove.
- Prosečna širina EPR pikova je znatno veća u odnosu na raspoloživ opseg magnetnog polja u odnosu na NMR signal H koji se posmatra u MRI.
- Pulsni EPRI zato zahteva vrlo preciznu i naprednu elektroniku uz brze računare koji će zadavati sekvence i dešifrovati dobijene rezultate.

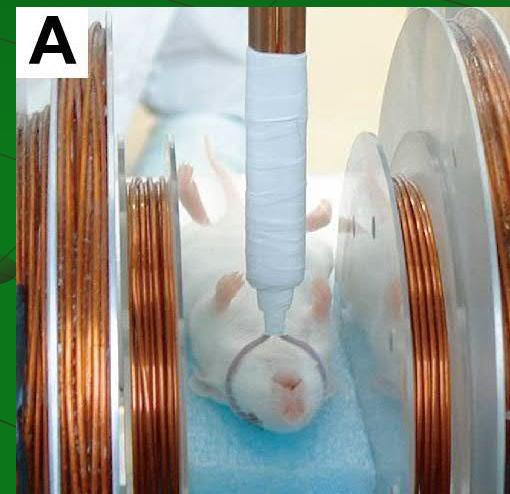
	NMR imaging	EPR imaging
T ₁	hundreds of ms to seconds	5.9-6.2 μs trityls; <1μs nitroxyls
T ₂	tens of ms to seconds	4.3-5.3 μs trityls; <0.5μs nitroxyls
echo time	tens of ms	a few μs

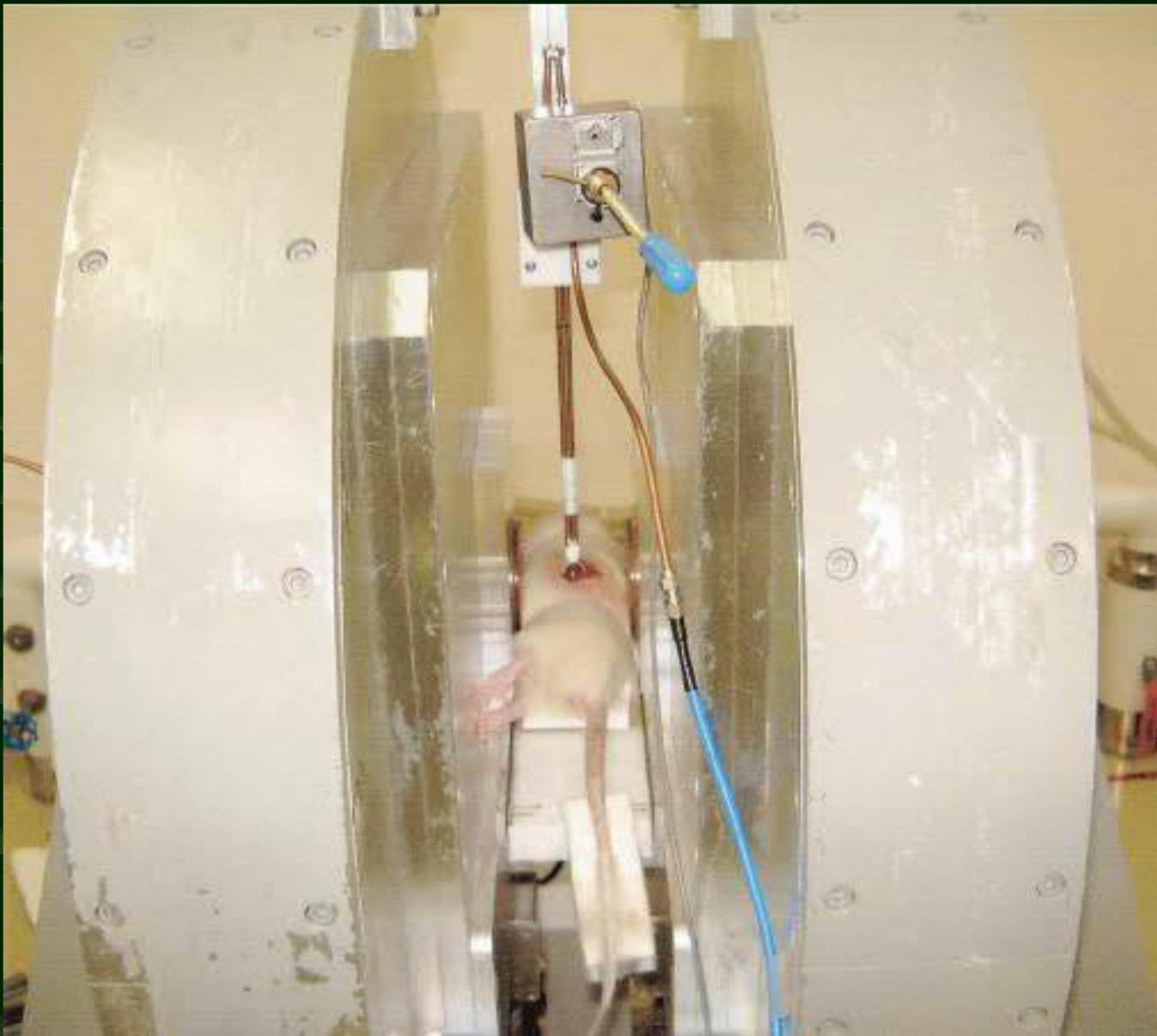
In vivo spektroskopija -površinska zavojnica-

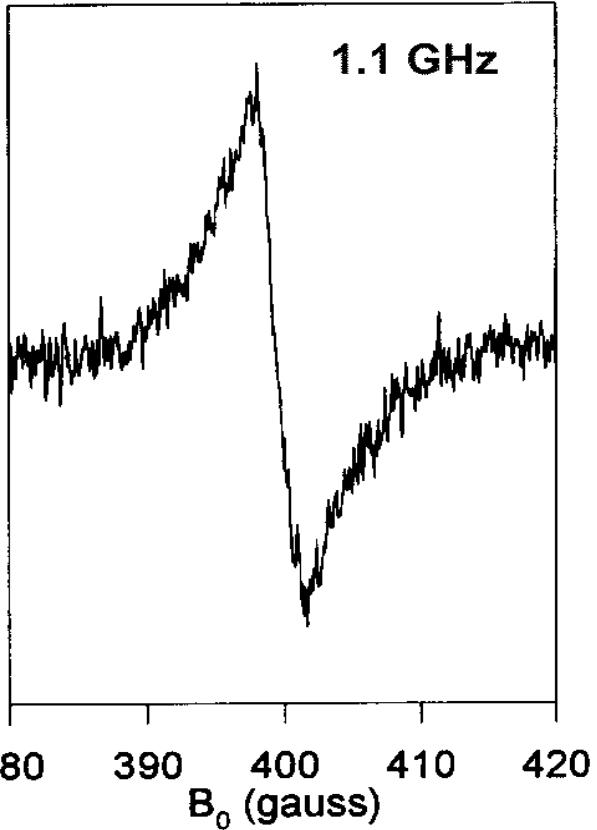
- Princip EPR snimanja putem korišćenja površinske zavojnice
- Dubina prodiranja bitno zavisi od frekvencije mikrotalasa (dielektrične osobine i E vektor EM zračenja)
- Koriste se manje frekvencije mikrotalasa (sve smo bliže RF oblasti) (L, S, X band).
- Da se podsetimo:
**1-2 GHz (L-oblasc), 2-4GHz (S-oblasc),
8-10 GHz (X-oblasc), 35 GHz (Q-oblasc) i 95 GHz (W-oblasc)**

Surface-coil
resonator

IN VIVO spektroskopija -KOŽA-

Slobodni radikal indukovani
antralinom (lek za psorijazu)

- Psorijaza: Autoimuno oboljenje kože čili je uzrok nepoznat (veruje se da ima genetsku komponentu).

- Jedan od načina tretmana protiv ove bolesti je tretman pomadama koje sadrže dithranol (anthralin).

- Proučava se delovanje Antralina koji u interakciji sa određenim supstancama u koži stvara slobodne radikale. Kako ih izmeriti?

- Koristi se L-band EPR oblast i površinska zavojnica koja se stavlja direktno na kožu

- Upotrebljava se eksperimentalni nude-mouse

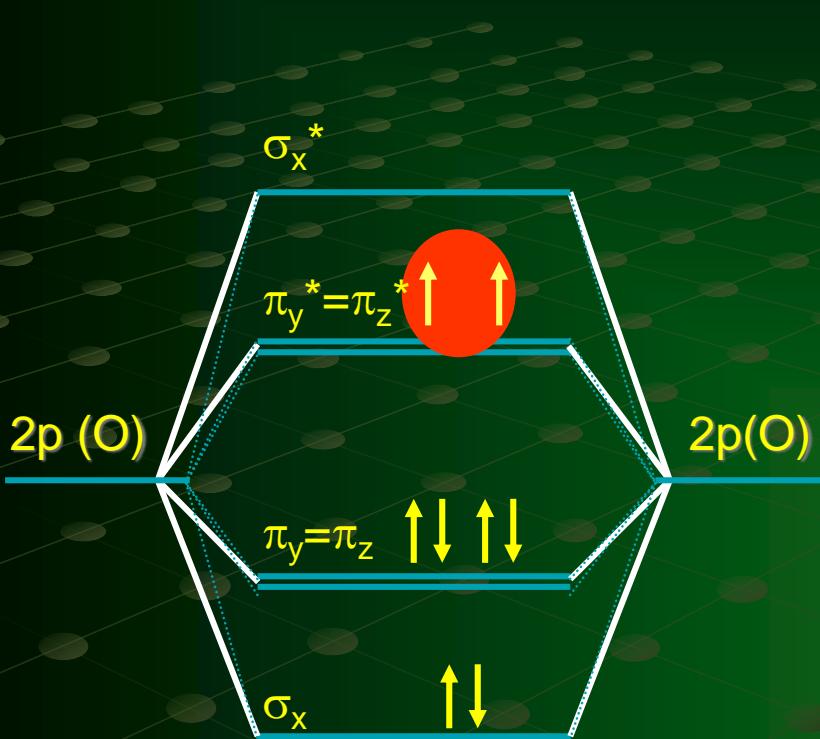

Osoba obolela od psorijaze

Nude mouse

Molekuski kiseonik je paramagnetik

Molekulski kiseonik ima dva
nesparena elektrona

- Kiseonik daje jake EPR signale u gasnoj fazi.
- Na žalost, nema EPR signala kiseonika rastvorenog u fluidima (prešrok signal).
- Samim tim, nemoguće je direktno detektovati kiseonik u biološkim sistemima pomoću EPR spektroskopije.
- Ipak, molekulski kiseonik možemo indirektno detektovati i kvantifikovati korišćenjem spin-label oksimetrije.

EPR oksimetrijske probe

Particulate (Solid) probes

Lithium phthalocyanine (LiPc)

Sugar chars

Fusinite

Coal

India ink

Soluble probes

Nitroxides

Trityl radicals

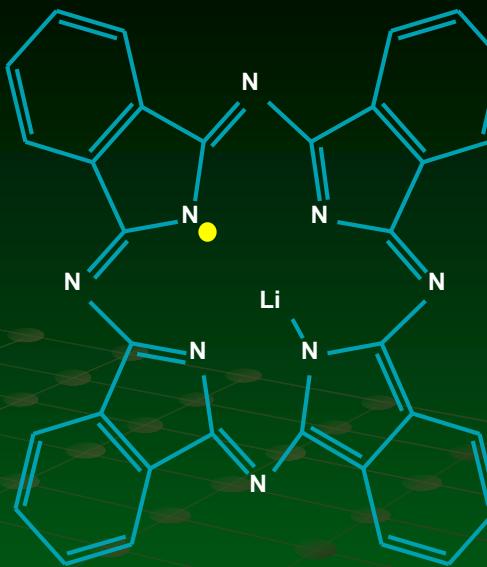
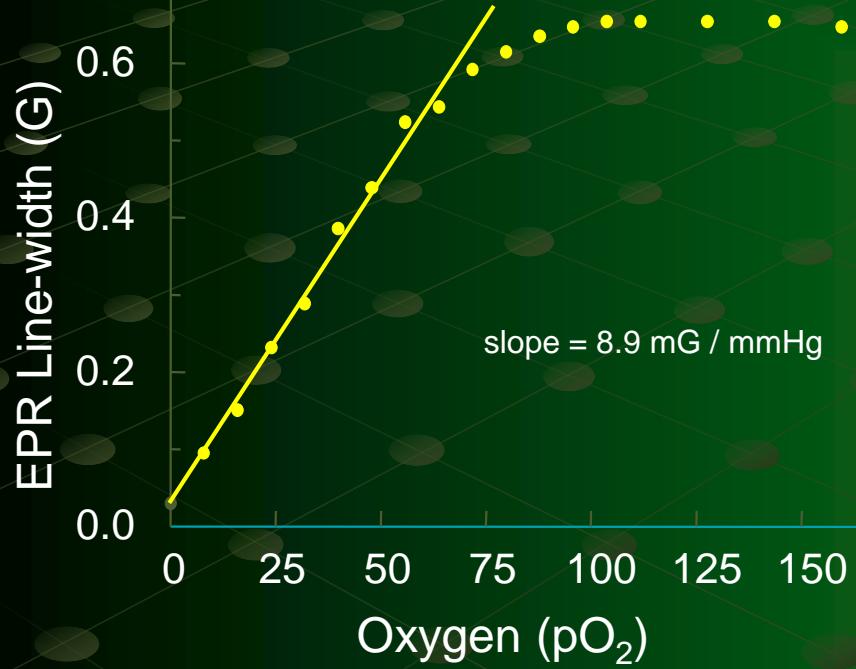
What is reported?

- pO_2 (mmHg/Torr)
- Localized Measurement
- Resolution < 0.2 mmHg
- Repeated Measurements
- Stable for days to weeks
- Independent of medium

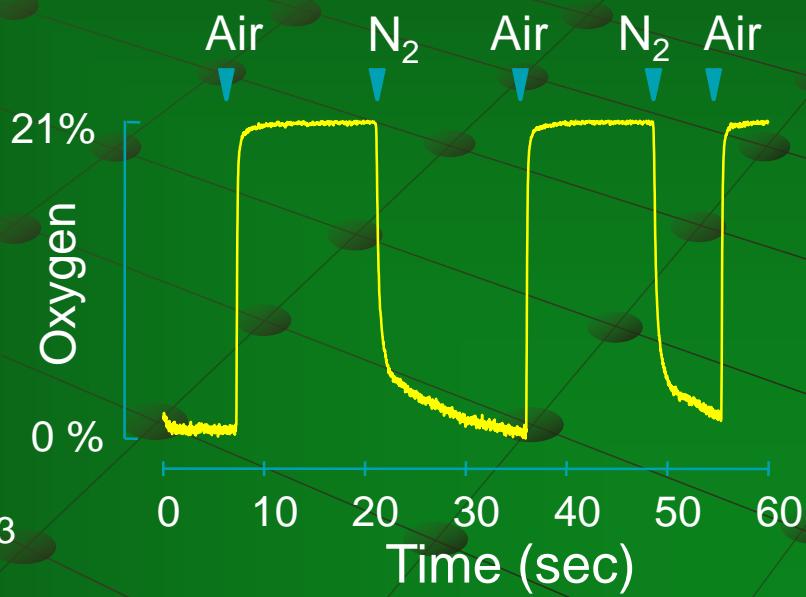
- Concentration (μM) of dissolved oxygen in the bulk volume
- Resolution 2-10 mmHg

LiPc (Lithium Phthalocyanine) Oxygen sensitive (T_2) EPR probe

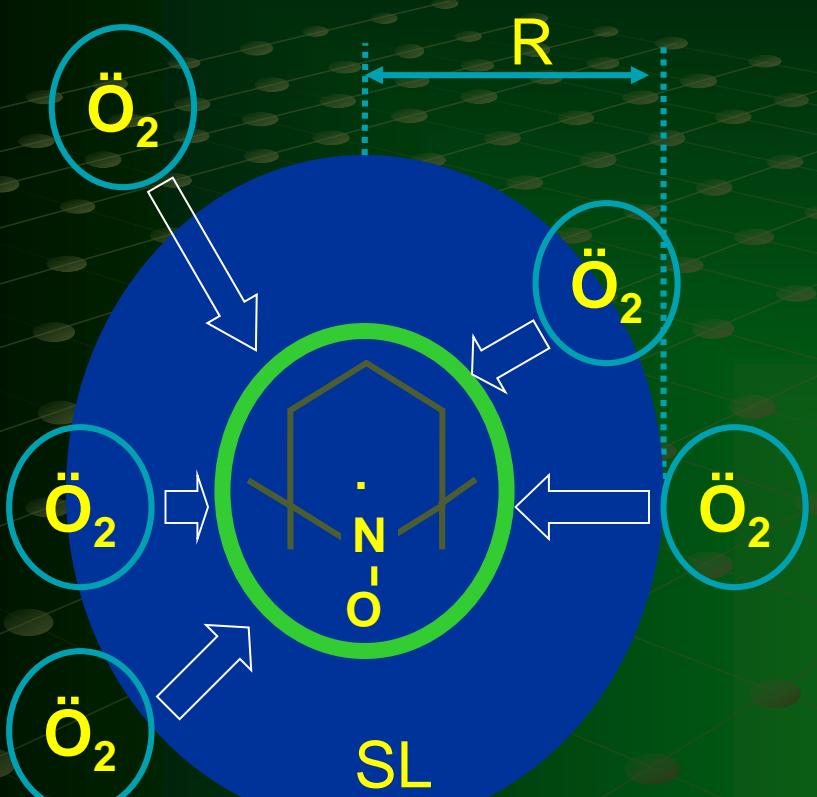
Response to Oxygen

Oxygen Time Response

Princip EPR oksimetrije

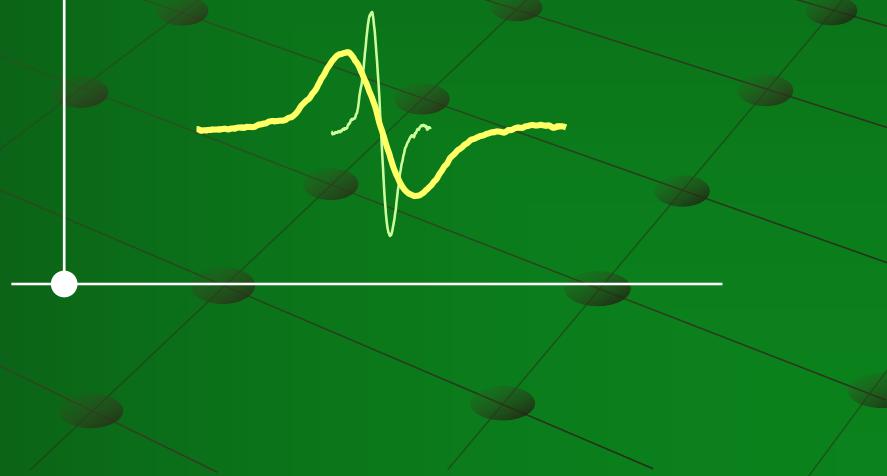
Bimolekularni sudari između spinske probe i molekula kiseonika dovodi do Hajzenbergove spinske razmene

Frekvencija sudara w , u skladu sa teorijom sfere Smoluchowskog je:

$$\omega = 4\pi R p(D_{SL} + D_{O_2}) [O_2]$$

Što prouzrokuje širenje EPR linije kao:

$$\Delta w = k D_{O_2} [O_2]$$

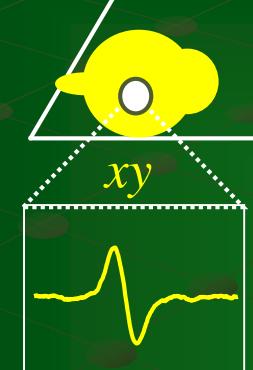
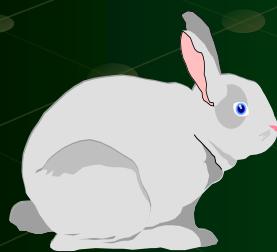
Mapiranje kiseonika

Mapiranje kiseonika u biološkim uzorcima moguće je korišćenjem spektralno-prostornog EPR imidžinga

Objekat

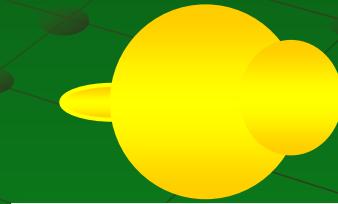
Podatak

Informacija

Spektralno-
prostorni EPR
imidžing

Spinska gustina

Raspodela kiseonika

EPR mapiranje kiseonika (EPROM)

Fantom
epruvete sa
 ^{15}N -PDT

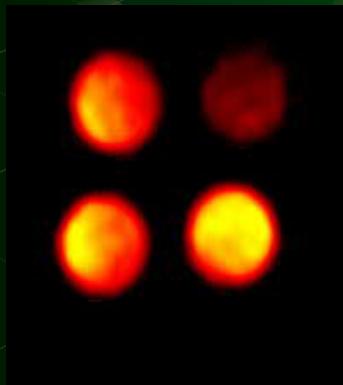
[PDT, mM]

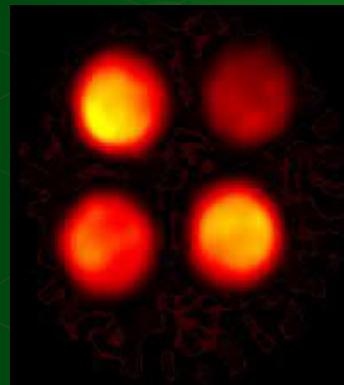
[Oxygen]

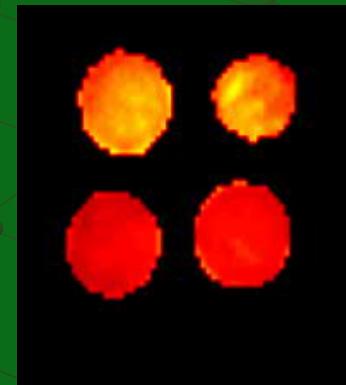
Amplitude Map

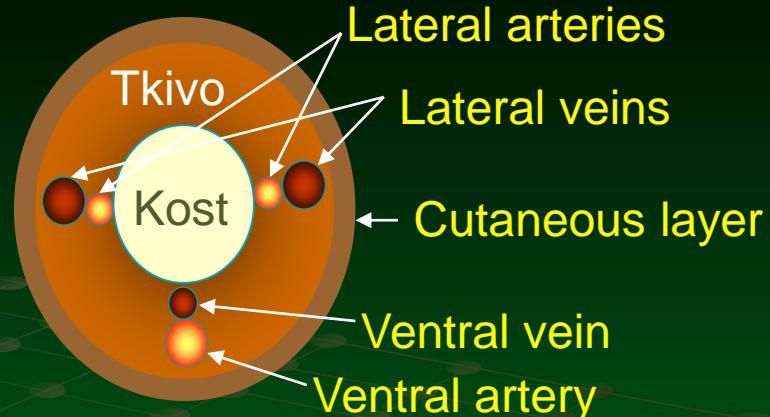
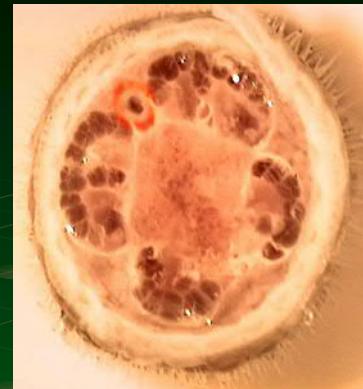
Spin Density Map

Oxygen Map

Mapiranje količine kiseonika u arterijama i venama u repu pacova *in vivo*

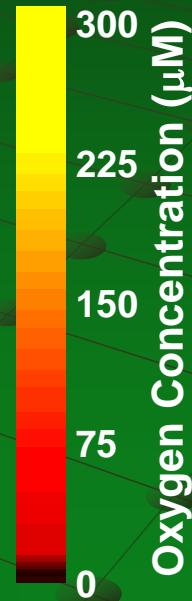
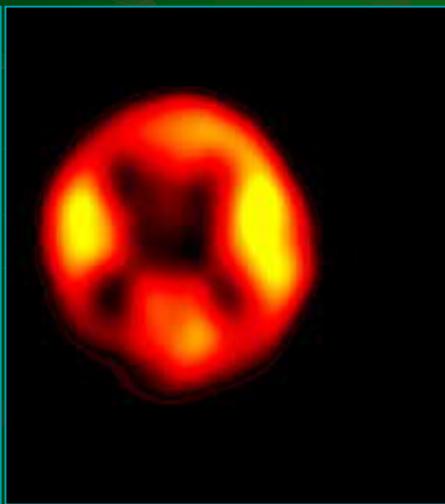
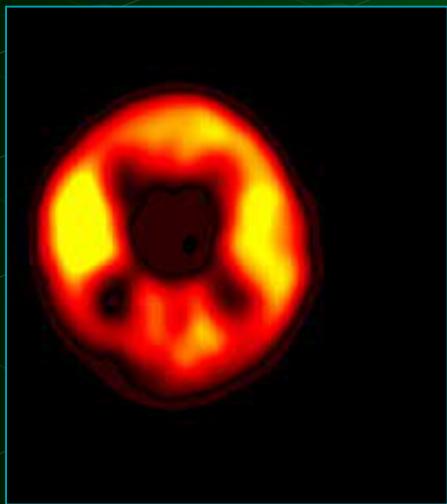

Amplitude Map

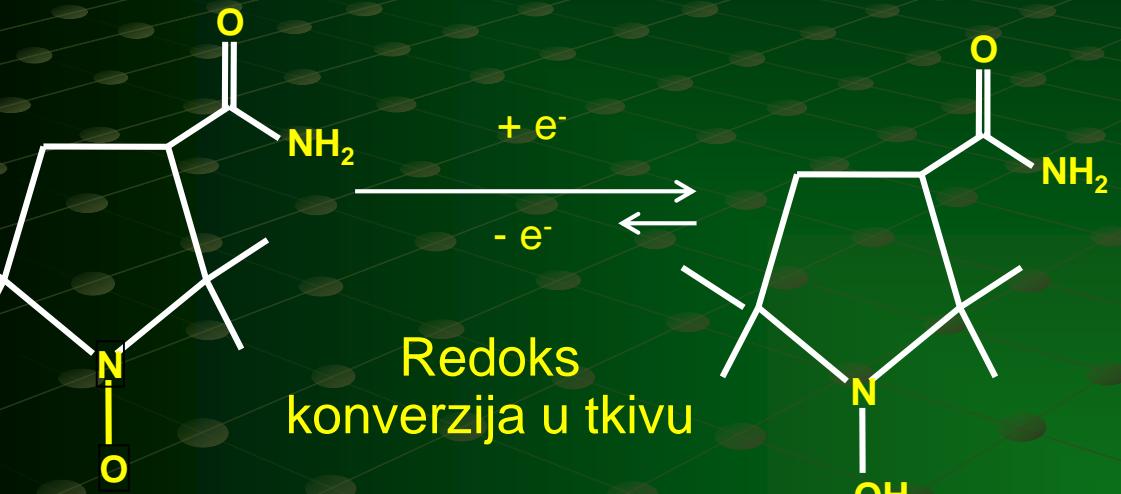
Spin Density Map

Oxygen Map

3-D spectral-spatial
L-band, 3-CP probe

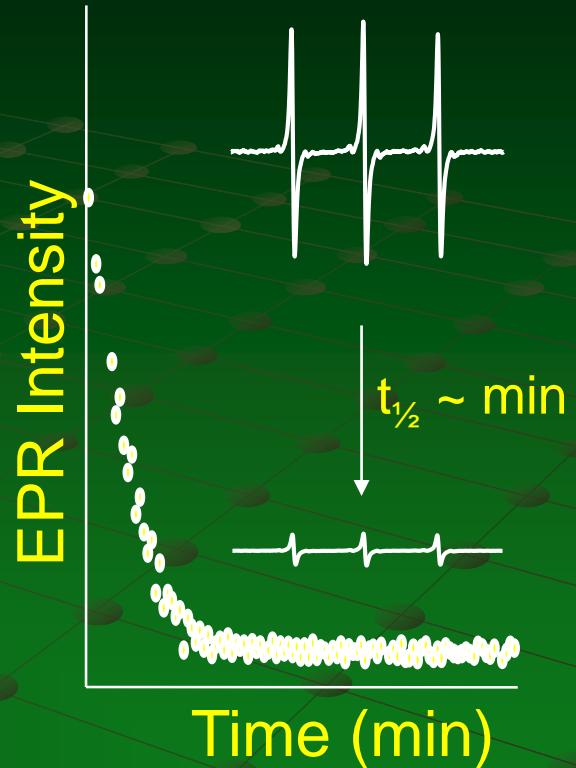

Nitroksidi kao probe za određivanje redoks-statusa

Nitroksid
EPR 'aktiviran'

Hidroksilamin
EPR 'neaktivan'

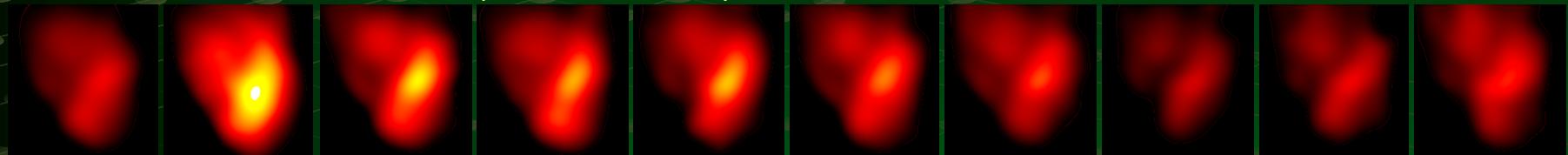

- Swartz et al, Free Radic. Res. Commun., 9, 399-405 (1990)
Kuppusamy et al, Cancer Research, 58, 1562-1568 (1998)
Krishna et al, Breast Disease, 10, 209-220 (1998)

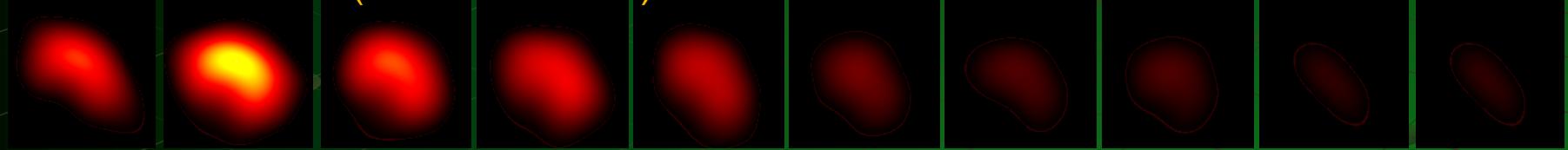
Redkcija 3-CP u normalom i tkivu tumora

NORMALNO TKIVO (LEVA NOGA)

RIF-1 TUMOR (DESNA NOGA)

3.0 4.5 6.0 7.5 9.0 10.5 12.0 13.5 15.0 16.5

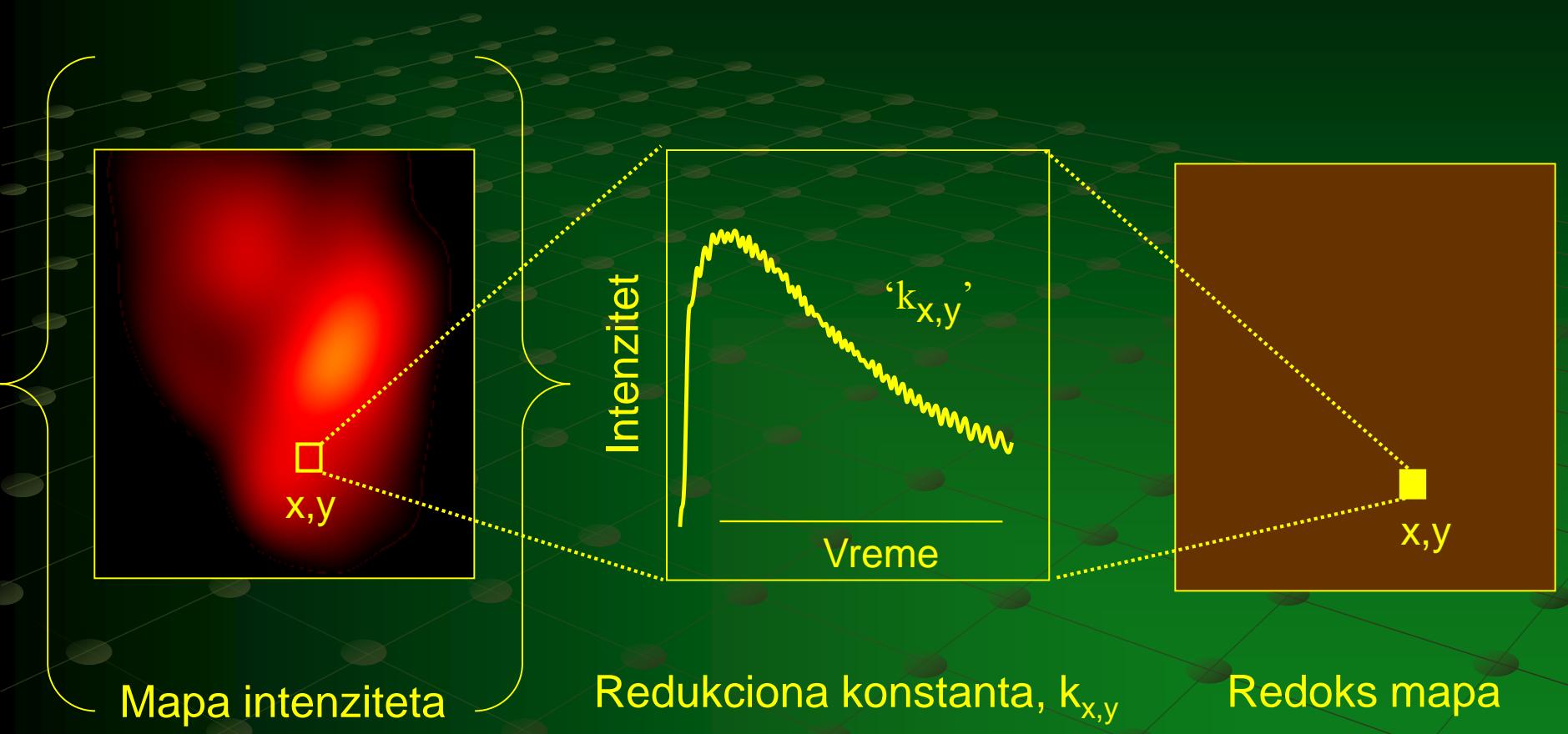
Vreme (min)

Intenzitet -->

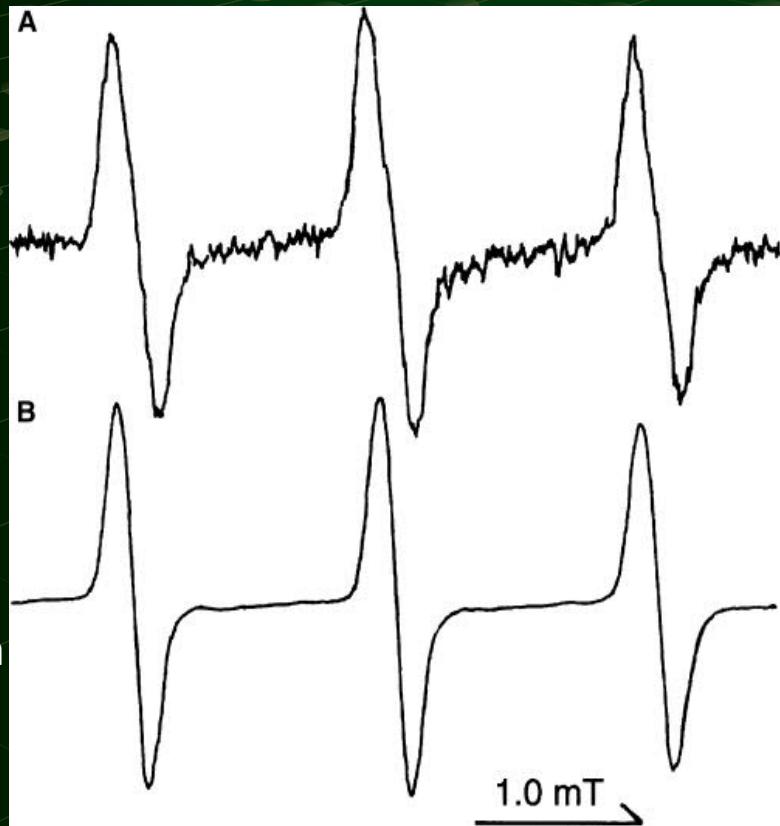
C3H mice with RIF-1 tumor; ~30 g bw; dose: 100 mg/kg, iv; Measured *in vivo* using surface resonator at L-band (1.25 GHz); Images: 10x10 mm²

Kuppusamy, P., et al. Cancer Research, 58, 1562-1568 (1998).

Kreiranje redoks mape (rekonstrukcija imidža redoks statusa tkiva)

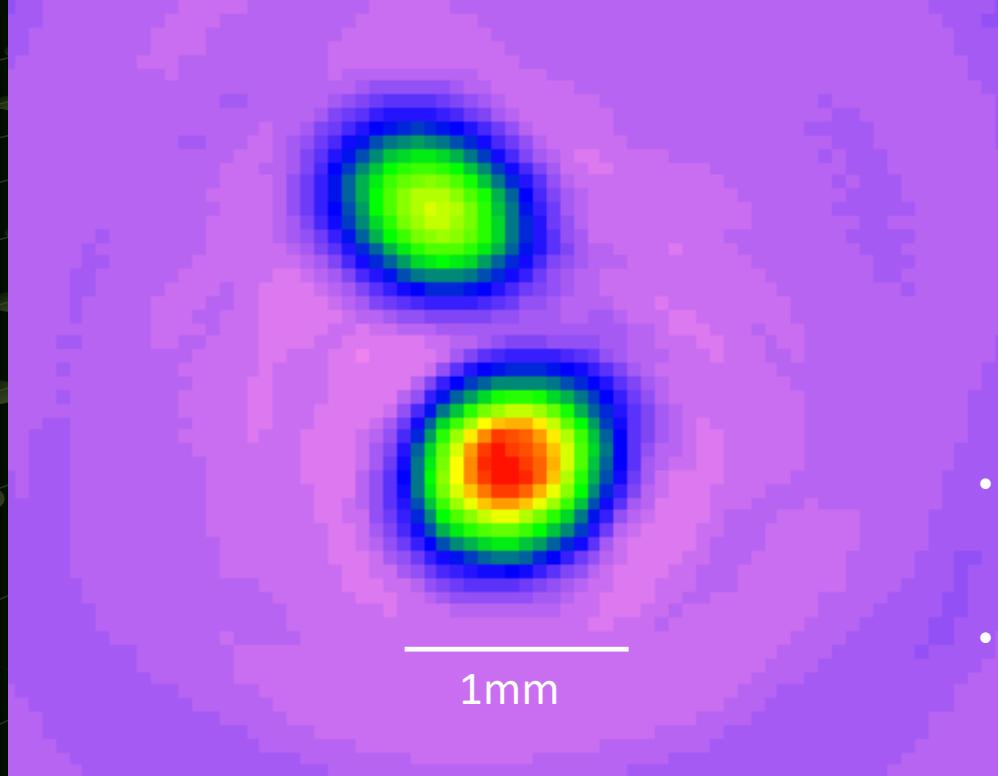

Primer klijanja semena pšenice

- Kao primer smo snimili seme prečnika 1mm koje je stavljeno u kapilaru napunjenu nitroksidom.
- Posmatrali smo apsorpciju nitroksida od strane semena i napravili 2D sliku u cilju procene redukcionog potencijala semena u toku početka njegovog klijanja.

2D EPR imidžing preseka semena pšenice tokom procesa klijanja

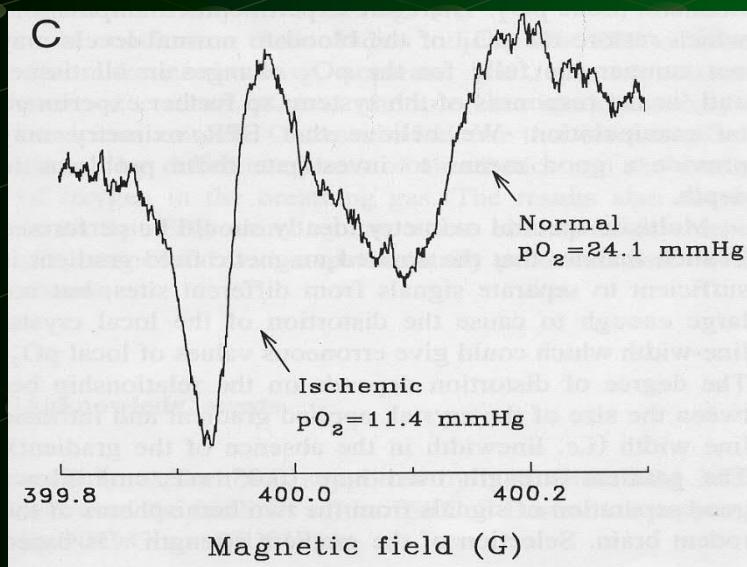

- Kao primer smo snimili seme prečnika 1mm koje je stavljeno u kapilaru napunjenu nitroksidom.
- Posmatrali smo apsorpciju nitroksida od strane semena i napravili 2D sliku u cilju procene redukcionog potencijala semena u toku početka njegovog klijanja.

EPR oksimetrija. Lokalizovane (implantirane) EPR oksimetrijske probe (pO_2)

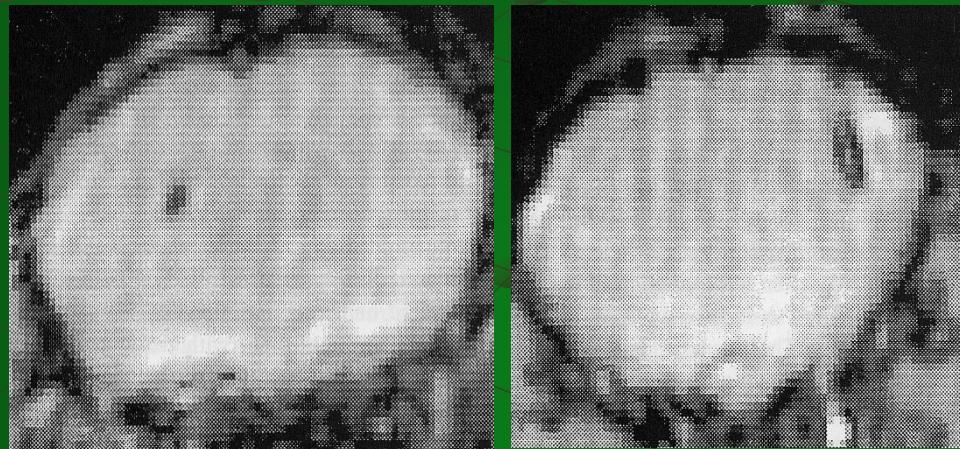
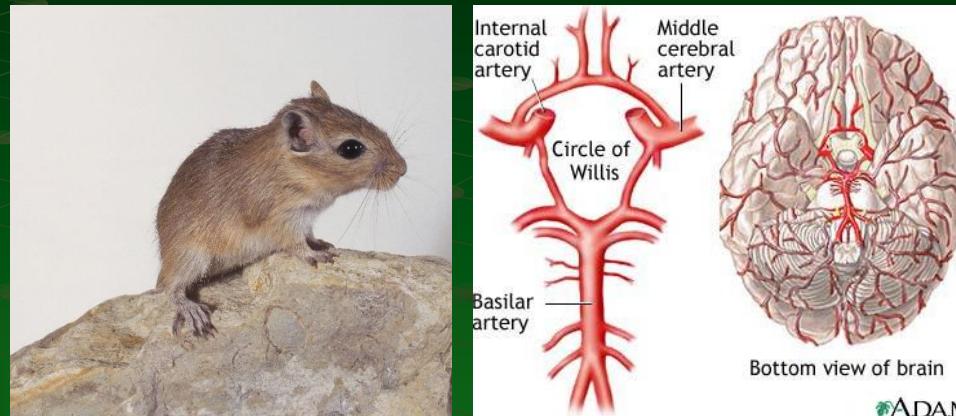
Simultano merenje pO_2 na 2 mesta u mozgu korišćenjem LiPC kristala

- Subjekat: Mongolski gerbils
- Nekopletan Willisov krug dozvoljava indukciju ishemije samo jedne strane mozga unilateralnom karotidnom okluzijom
- Metod za praćenje ishemije

Gradijant magnetnog polja

EPR spektar dva LiPC kristala u dva režnja odražava razliku pO_2 nakon unilateralne karotidne okluzije.

T_2^* - nagnašena MRI slika mozga u koji su implantirani LiPC (po jedan u svaki rezanj mozga). Tamne regije su veće od veličine LiPC kristala ($<100 \mu\text{m}$) zbog namerno izazvanih artefakata susceptibilnosti